

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-то ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 43

София, сжбота, 21 февруарий

1931 г.

46. заседание

Петък, 20 февруарий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя В. Димчевъ въ 16 ч. 35 м.)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Аврамчовъ Мито, Алексиевъ Николай, Алиевъ Хафусъ Садъкъ, Андреевъ Никола, Андреевъ Ставри, Аретовъ Никола, Баевъ Христо, Баралиевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бояджиевъ Стефанъ, Бояджийски Илия, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Бъровъ Димитъръ, Василевъ Ради, Василевъ Славейко, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Гаговъ Петъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Ганчевъ Йорданъ, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Герай Мехмедали, Горневъ Христо, Губидълниковъ Георги, Данчевъ Панайотъ, Дерлипански Димитъръ, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Стефанъ, Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ, Евтимовъ Борисъ, Ецовъ Борисъ, Ивановъ Димитъръ II, Ивановъ Дойчинъ, Ивановъ Савчо, Илиевъ Христо, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Каранешевъ Димитъръ, Кацковъ Левъ, Кемилевъ Никола, Кирпиковъ Иванъ, Клисурски Славейко, Кознички Величко, Колевъ Еню, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кулишевъ Георги, Куцаровъ Янко, Кънчевъ Кънчо, Кънчевъ Теодоси, Кърловъ Стоянъ, Личевъ Насторъ, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Маджаровъ Рашко, Манасиевъ Добри Даневъ, Мановъ Христо, Маноловъ Калоянъ, Мариновъ Христо, Марковъ Кръстю, Мечкарски Тончо, Митевъ Василъ, Митевъ Добри, Михайловъ Иванъ, Момчиловъ Миланъ, Мустафовъ Кара-Али, Начевъ Владимиръ, Некезовъ Тодоръ Димовъ, Неновъ Александъръ, Николовъ д-ръ Борисъ, х. Николовъ Иванъ, Омарчевски Стоянъ, Павловъ Борисъ, Панайотовъ Петъръ, Паневъ Малинъ, х. Петковъ х. Георги, Пиронковъ Александъръ, Пѣдаревъ Никола, Рясковъ Стефанъ, Савовъ Стоименъ, Сакъзовъ Янко, Салиевъ Мехмедъ Алиевъ, Сапунджиевъ Никола, Семерджиевъ Георги, Сидовъ Пандо, Силяновъ Христо, Славовъ Кирилъ, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Стефановъ Димитъръ, Стефановъ Стефанъ, Стоилковъ Таско, Табаковъ Цено, Тахтаджи Никола Костовъ, Тодоровъ Андрей, Толевъ Борисъ, Тонковъ Тодоръ, Хитриловъ Александъръ, Христовъ Кирко Цвѣтковъ, Христовъ Тома Янчевъ, Христодуловъ Владимиръ, Цанковъ Атанасъ, Цвѣтковъ Цвѣтко, Ченгелиевъ Антонъ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шиваровъ Маринъ и Януловъ Илия)

Съобщавамъ на г. г. народнитъ представители, че днесъ преди пладне бюрото на Камарата поднесе на Тѣхни Величества подаръка, който бѣ приготвенъ да имъ се поднесе по случай тѣхното задомяване. Тѣхни Величества бѣха трогнати и ни натовариха да изразимъ тѣхното задоволство предъ г. г. народнитъ представители, като ни казаха, че този подаръкъ ще бѣде цененъ споменъ за тѣхъ. (Ръжкоплѣскания отъ всички страни)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Димитъръ Каранешевъ — 4 дни;
На г. Константинъ Муравиевъ — 6 дни;
На г. Никола Стамболиевъ — 4 дни;
На г. Христо Баевъ — 3 дни;
На г. Александъръ Неновъ — 1 день;
На г. Тодоръ Тонковъ — 3 дни и
На г. Гето Кръстевъ — 6 дни.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило питане отъ народния представителъ г. Георги Драгневъ къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно тероръ и побоища надъ сдружени земледѣлци отъ страна на полицията.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, за да отговори.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило законодателно предложение за допълнение чл. 52 отъ закона за данъка върху приходитъ отъ народния представителъ г. Йорданъ Ганчевъ, приподписано отъ нуждното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 70)

Това предложение ще бѣде отпечатано, раздадено на г. г. народнитъ представители и поставено на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ разглеждане точка първа отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за освобождаване отъ митни берин плавателнитъ сѣдове на акционерното дружество „Сасоновъ“ въ Браила, Ромъния, които то ще внесе за образуване едно българско дружество за рѣчни и морски транспорти.

Моля г. секретаря да го прочете.

Н. Петковъ (раб): Г. председателю! Искамъ думата преди дневния редъ.

И. Хрелопановъ (д.сг): Ние го вече започнахме.

Н. Петковъ (раб): Г. г. народни представители! Вихърътъ на терора напоследъкъ се е извилъ върху нѣколко околии на Плъвенския окръгъ. Азъ питамъ г. министра на вътрешнитъ работи: въ свръзка съ какво ставатъ тия работи тамъ? Понеже знаемъ приомитъ на нашата полиция, ние не се съмняваме, че се упражнява единъ безпощаденъ тероръ, за да се скрие пакъ нѣкаква конспирация сега, тъкмо преди изборитъ.

Н. Топаловъ (д.сг): Тая работа въ Русия да идешъ да я приказвашъ.

Е. Начевъ (д.сг): Тамъ се гонятъ само комуниститъ, а не работницитъ.

Н. Петковъ (раб): Азъ протестирамъ, загдето г. Ляпчевъ мълчи по този въпросъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Защото не зная за какво питате.

Н. Петковъ (раб): Г. Томовъ, най-добриятъ приятелъ на българската буржоазия, и той се възмущава отъ тия работи. Получаватъ се писма отъ буржоа, които просто не могатъ да задържатъ възмущението си. Хора се разкарватъ по села и градове безъ всѣкакви причини.

Н. Търкалановъ (д.сг): Продължавайте още, де!

К. Николовъ (д.сг): Стани пакъ, още единъ пътъ да протестирашъ!

К. Томовъ (з): Най-добритѣ приятели на буржоазията сѣ тѣзи, които правятъ конспирации.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 69)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене прочетената законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. министъръ-председателъ предлага по спешностъ законопроекта да се приеме и на второ четене.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да го докладва.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за освобождаване отъ митни бери плавателнитѣ съдове на акционерното дружество „Сасоновъ“ въ Браила — Ромъния, които то ще внесе за образуване едно българско дружество за рѣчни и морски транспорти.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 69)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетената членъ единственъ отъ законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ разглеждане втората точка отъ дневния редъ — одобрение докладитѣ на парламентарната контролна комисия по отчетитѣ за 1926 и 1927 години на Дирекцията на държавнитѣ и на гарантиранитѣ отъ държавата дългове.

Моля г. секретаря да ги докладва.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Прочита докладитѣ — вж. прил. Т. I, № 67)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ току-що прочетенитѣ доклади, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 40)

Пристъпваме къмъ разглеждане точка трета отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобрение XIX-то установление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 27. X. 1930 г., протоколъ № 67.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 22)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 41)

Пристъпваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобрение на двата протокола, подписани въ Женева на 14 септември 1929 г.: 1) Протоколъ за изменение устава на постоянния съдъ за международно правосъдие и 2) Протоколъ за присъединение на Американскитѣ съединени щати къмъ протокола отъ 16 декември 1930 г., учредяващъ постоянния съдъ за международно правосъдие.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 37)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 42)

Пристъпваме къмъ разглеждане точка пета отъ дневния редъ — одобрение предложението за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подданици.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 46)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 43)

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Предлагамъ да минемъ на точка седма.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Пристъпваме къмъ разглеждане точка седма отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, живущъ въ гр. Стара-Загора“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Д. Мангърровъ (д.сг): (Чете чл. 1 — вж. прил. Т. I, № 54)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станю Златевъ.

М. Мотевъ (д.сг): (Къмъ С. Златевъ) Искашъ да се отмени ли решението за даване пенсия?

С. Златевъ (з.в): Г. Мотевъ! Азъ по-рѣдко се обаждамъ и мисля, че и за тебе ще бѣде по-добре по-рѣдко да се обаждашъ. Затѣ често пѣти ние се обаждаме и кѣдето трѣбва, и кѣдето не трѣбва.

По законодателното предложение, което сега разглеждаме на второ четене, правя предложение за увеличение месечната пенсия на г. Димитъръ Драгиевъ отъ 3 на 4 хиляди лева. Съображенията ми, г. г. народни представители, сѣ следнитѣ. Всѣки отъ васъ зне какво е положението на г. Димитъръ Драгиевъ. Освенъ това скоро мина на второ четене едно законодателно предложение за отпускане пенсий на нѣкои учители-чужденци, които сега живѣели въ София, и бѣха имъ отпуснати пенсий по 3.000 л. месечно. Също така Народното събрание е отпуснало пенсий и на руси за тѣхнитѣ заслуги презъ освободителната война, като сведенията за тѣхъ сѣ събирани само отъ руси бѣжанти и на основание на тѣзи сведения сѣ имъ отпуснати пенсий отъ по 2.500 л., като следъ тѣхната смъртъ пенсията минава по наследство на съпругата, намалена съ 500 л.

Смѣтамъ, че не е достойно за единъ бившъ министъръ, особено за г. Драгиевъ, да го сравняваме съ хора чужденци и да му даваме пенсия отъ 3.000 л., колкото е тѣхната. Мене ми се чини, че това е обидно за българския народъ и за българския парламентъ.

Отъ сговориститѣ: Ха!

С. Златевъ (з.в): Вие познавате положението на г. Драгиевъ; знаете, че нему не сѣ потребни пари само за живѣене, а и за лѣкуване. А 3.000 л. знаете какво сѣ. Тѣ не сѣ достатъчни само да живѣе единъ бившъ министъръ, а камоли да се лѣкува. Тѣзи сѣ моитѣ мотиви, които изнасямъ предъ васъ, смѣтайки, че ще ги уважите и вие и че нѣма да имате нищо противъ, ако пенсията на г. Драгиевъ се увеличи отъ 3 на 4 хиляди лева. Нека бѣде доволенъ и той въ последнитѣ си години, които изживява, нека да може да каже: „Халалъ да е моятъ трудъ, който съмъ далъ за българския народъ; макаръ да съмъ въ туй положение, все пакъ тоя народъ ми се отблагодари.“

М. Мотевъ (д.сг): Вие го изхвърлихте отъ партията си и оставихте други да се издигатъ. Ще го накарате да подлудѣе човѣкътъ.

С. Златевъ (з.в): Прочее, моля да се приеме това мое предложение, съ което вѣрвамъ, че и г. министъръ-председателъ ще бѣде съгласенъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 40.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 54.

Министър-председател А. Лячев: Г. г. народни представители! По предложението, направено от г. Станю Златев — да се увеличи месечната пенсия на Димитър Драгиев от 3.000 на 4.000 л., заявявам, че нѣмамъ нищо противъ, стига да се съгласи за това Народното събрание.

Председателстващ В. Димчев: Които сѣ съгласни сѣ предложението, направено от народния представител г. Станю Златев, за увеличение месечната пенсия на Димитър Драгиев от 3.000 на 4.000 л., сѣ което предложение е съгласенъ и г. министър-председателъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Д. Мангъровъ (д. ср): (Чете чл. 2 — вж. прил. Т. I, № 54)

Председателстващ В. Димчев: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ разглеждане точка шеста отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за измѣнение нѣкои членове отъ закона за адвокатитѣ и отъ търговския законъ — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представител г. Герасимъ Ангеловъ.

Г. Ангеловъ (д. ср): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Взехъ думата по тоя законопроектъ въ качеството ми на представител на една околия отъ най-бедния край на България, въ която 90% отъ жителитѣ сѣ длъжници на мѣстни кредитори, отъ друга страна, представлявамъ маса български граждани отъ разни сѣловия, отъ които имамъ редъ протести и телеграми срещу действията на нѣкои адвокати изъ областта на изпълнителното сѣдопроизводство.

Г. г. народни представители! Отъ нѣкои отъ говорившитѣ вчера се каза, че въ мотивитѣ на законопроекта имало обидни изрази по отношение адвокатското сѣсловие. По тоя въпросъ азъ нѣма да говоря, оставяйки на г. г. народнитѣ представители-адвокати да кажатъ има ли обиди или не. Азъ мисля, че никой не би трѣбвало да хвърля обиди противъ което и да е сѣсловие, макаръ и между членоветѣ на това сѣсловие да има нѣкои, които не сѣ добри. Когато въ известно сѣсловие, както въ това на адвокатитѣ, болшинството сѣ съвѣстни хора, азъ мисля, че нѣма защо ние да се нахвърляме противъ цѣлото сѣсловие и да го обиждаме.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта се опредѣлятъ процентитѣ за адвокатско възнаграждение по гражданскитѣ дѣла. Тукъ вече г. министърътъ поставя единъ минимумъ и единъ максимумъ, като допуска — както това е било и досега — да се спазаряватъ; и досега много отъ г. г. адвокатитѣ не спазватъ опредѣленитѣ въ закона проценти, а повечето пѣти се спазаряватъ съ клиентитѣ си. Повечето отъ г. г. адвокатитѣ излизаха добросѣвѣстни и даже не взимаха това, което имъ се припаднаше по закона, а се спогаждаха за по-малко отъ предвидения въ закона процентъ 5%. Въ закона, казвамъ, има предвиденъ единъ минимумъ и единъ максимумъ, между които да се движи възнаграждението на адвоката, защото както има недобросѣвѣстни клиенти, така има и недобросѣвѣстни адвокати, и когато стане между тѣхъ споръ за възнаграждението, да може този споръ да се изгладя. Азъ смѣтамъ, че като се изпрати законопроектътъ въ комисията, тамъ той ще бѣде поправенъ и изгладенъ по такъв начинъ, че да нѣма недоволство нито отъ страната на адвокатитѣ, нито отъ страната на сѣдещитѣ се граждани.

Г. г. народни представители! Нѣма да се спирамъ на възнаграждението по изпълнителното производство, защото въ комисията ще се прецени, пѣкъ и вие ще го прецените при второто четене. Азъ ще се спра само на предпоследната алинея на § 4, въ която се предвижда, че възнаграждението на втората и третата точки ще се събира отъ сѣдѣщата-изпълнител отъ длъжницитѣ. Известно ви е, г. г. народни представители, че длъжницитѣ въ днешно време сѣ близо два милиона души. Въ последнитѣ три години, 1928, 1929 и 1930 години, протестиранитѣ полици възлизатъ на 6.645.724.000 л., а като се прибавятъ и останалитѣ задължения, които сѣ по текущи смѣтки, заеми и всевъзможни други, ще намѣрите, че за тия три години задълженията на нашитѣ граждани и селяни възлизатъ близо на 9 милиарда лева. Имайте предъ видъ, г. г. народни представители: на длъжника, който не е изправенъ, за наказание се покачва съ 3% лихвата; прибавете 4% мита за изваждане на изпълнителенъ листъ, 1% гербъ и не знамъ още що; прибавете къмъ тѣхъ 5% адвокатско възнаграждение, ако е станало нужда се се заведе дѣло; прибавете още 5% адвокатско възнаграждение, ако е станало нужда да се съ-

бира задължително чрезъ сѣдѣщата-изпълнител, и вие ще видите, че 18% се взема на длъжника въ повече, отколкото той трѣбва да плати. Може ли тогава той да се изплати? Имайте предъ видъ, г. г. народни представители, въ какви години живѣемъ, че 80% отъ населението въ малкитѣ градове и паланки днесъ не може да се изплати поради паричната криза и поради това, че разнитѣ закони го отрупватъ съ всевъзможни такси, берии и т. н.

Ето защо азъ мисля, че трѣбва да се обърне внимание, когато законътъ отиде въ комисията, щото възнагражденията, които ще се даватъ, да се плащатъ отъ оня, който иска да си послужи съ адвокатъ или ходатай. Той го наема и той ще трѣбва да плати. Много пѣти длъжницитѣ плащатъ два пѣти. Единъ пѣтъ сѣдѣщата-изпълнител събира 5% за адвоката на противната страна, а длъжникътъ плаща и на своя адвокатъ, който води споръ по нѣкое неправилно описване или неправилна продажба. Ние, г. г. народни представители, не като адвокати, а като народни избраници трѣбва еднакво да мислимъ за единитѣ, и за другитѣ.

Г. г. народни представители! Когато говорихъ по закона за лихвоимството, казахъ, че както отъ Народната банка, тѣй и отъ Земледѣлската банка ще трѣбва да се премахнатъ повишенитѣ лихви за наказание на ония, които не сѣ могли да си изплатятъ навреме задълженията, за да се даде по такъв начинъ възможност на ония, които дължатъ, да се издължатъ. Това е отъ интересъ и за кредитора, и за дебитора, за да не отива дебиторътъ при трети лица да търси пари, което не ползува кредитора, а сѣщевременно разорява дебитора.

Г. г. народни представители! Ще се спра на възнаграждението, което се предвижда въ чл. 689 отъ търговския законъ. Отъ 1.500 л., колкото е било до сега, се увеличава на 40.000 л. Никога то не е било 1.500 л., никога не е било и 40.000 л., а е било много повече. Вие всички сте адвокати и знаете, че по никоя несѣстоятелностъ никога не е било платено 1.500 л. За 200.000 л. креанси е плащано 40.000 л. Напр., по дѣло № 84 отъ 1928 г., за 200.000 л. креанси е платено на синдика 40.000 л. Така че когато законопроектътъ отиде въ комисията, азъ ще моля г. министъра и г. г. народнитѣ представители да обърнатъ внимание на тия мои бележки.

Г. г. народни представители! Смѣтамъ, че по който и да е законъ нѣма нужда отъ много думи, а трѣбва да се направятъ само нѣкои бележки както отъ отговорния министъръ, така и отъ г. г. народнитѣ представители, които да се иматъ предъ видъ отъ комисията. Смѣтайки, че ние сме представители на малкия и голѣмия, на слабия и силния, на бедния и богатия, ще трѣбва да защитаваме еднакво интереситѣ и на кредитора, и на дебитора, и на бедния, и на богатия, и на малкия, и на голѣмия.

Следъ тия нѣколко бележки, които направихъ, смѣтамъ, че законопроектътъ трѣбва да се приеме и да отиде въ комисията, кѣдето да бѣде поправенъ, следъ което да се внесе въ Народното събрание.

Председателстващ В. Димчев: Има думата народниятъ представител г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (нез): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ за измѣнение на нѣкои членове отъ закона за адвокатитѣ и отъ търговския законъ се посрѣща съ задоволство отъ страна на стопанскитѣ сѣловия. Преди, обаче, да кажа нѣколко думи по принципъ по този законопроектъ, азъ съмъ длъженъ да подчертая предъ г. г. народнитѣ представители, че и този важенъ законопроектъ отъ чисто стопанско значение, който ще засегне въ голѣма степенъ интереситѣ на стопанскитѣ сѣловия, не е билъ изпратенъ предварително на търговско-индустриалнитѣ камари, за да си кажатъ думата по него.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ съмъ се движилъ въ този размѣръ, който тѣ желаятъ.

Г. Т. Поповъ (нез): Чл. 5 отъ закона за търговско-индустриалнитѣ камари задължава всички министерства, когато ще внасятъ законопроекти отъ чисто стопанско значение, да изпращатъ предварително на търговскитѣ камари самитѣ законопроекти — не писма — за да кажатъ и тѣ своята дума. Смѣтамъ, че отъ това ще има само полза, защото търговско-индустриалнитѣ камари, които се рекрутиратъ отъ търговци, индустриалци, занаятчии, хора на практическия животъ, съ своята практика и опитностъ все ще могатъ да ползуватъ Парламента и по този начинъ ще ставатъ по-малко грѣшки.

Следъ тѣзи бележки азъ съмъ длъженъ, г. г. народни представители, да подчертая хармонията, която сѣще-

ствува от ред години, между адвокатското съсловие и гражданството у нас, която хармония никога не е била нарушавана. Ако е имало в миналото случаи тя да е била нарушавана, това са единични случаи, от отделни хора, които са били порицавани от адвокатското съсловие и гражданството се е възмущавало от тяхните попълзновения. Гражданството у нас не един път в миналото е подчертавало своите симпатии към адвокатското съсловие, и когато са били засегнати правата на адвокати, то винаги се е отзовавало на тяхните протести, на тяхните борби, за да могат да извоюват своите потъпкани права. Обаче днес, нека открито да си признаем, има известен повик не против самото съсловие, а против големите възнаграждения, които често пъти се вземат от адвокатското съсловие. Времената от 1923—1925 г. не са същите, както през 1930—1931 г. Стопанското положение на България тогава беше друго, когато днес то е съвсем друго. Нашите стопански съсловия — и търговци, и индустриалци, и занаятчий, и селяни, и земледельци, и горяни, всички почти са много чувствително засегнати от стопанската криза, която преживяваме. Неотдавна Парламентът посегна даже върху недостатъчните заплати на държавните служители, с цел да подчертае, че в един момент, когато народът бедствува, всички негови членове трябва да споделят бедствието и да дадат известни жертви. И аз съмтам, че адвокатското съсловие, което е от най-интелигентните, което претендира да е едно от най-добросъвестните у нас, не би трябвало да се противопоставя в конкретния случай против онзи намаления, на адвокатските възнаграждения, които са прокарани в законопроекта. И то, наред с всички други съсловия, в тия тежки времена трябва да понесе жертви. Ето защо аз съмтам, че всички измънения на закона за адвокатите, които се предлагат с законопроекта и които целят именно да намалят известни адвокатски възнаграждения, са основателни и трябва по принцип да се приемат.

Г. г. народни представители! Аз няма да се спирам нито върху стила, нито върху изразите в мотивите към законопроекта. По мое схващане, те не са така обидни, както от тук искаха да ги представят. В мотивите се говори не за адвокатското съсловие в компактната му маса, а за отделни недобросъвестни адвокати, каквито има, както има и отделни недобросъвестни граждани от другите съсловия. Затова не би трябвало от тая констатация да взема повод цялото адвокатско съсловие и да обвинява авторитет на мотивите към законопроекта, че нанася една голяма, една тежка обида на цялото адвокатско съсловие.

Какво, прочее, се иска с този законопроект? Първото измънение, което се иска с него, е отмянето на алинея втора на чл. 25 от закона за адвокатите. Съдържанието на тази алинея е известно на всички. Там е казано, че при наличността на писмено споразумение между клиента и адвоката, адвокатското възнаграждение не може да бъде по-малко от присъденото от съда, от онова, което по закона се полага. Значи, то може да бъде по-голямо, но в никакъв случай не може да бъде по-малко. Явно е, че тук има една голяма несправедливост. Аз от практика знам, че фактически това постановление на закона днес не съществува; че почти всички адвокати влизат в доброволни споразумения с клиентите си и не по закона, а по взаимно съгласие определят своето възнаграждение. Обаче трябва да допуснем, че има и изключения — че както има недобросъвестни клиенти, така също се срещат и недобросъвестни адвокати, които не винаги ще се задоволят с онова, което са получили по споразумение, ще претендират и ще заведат иск да получат онзи размер на възнаграждение, който съдят ще присъдят. Законопроектът цели именно тия попълзновения, тия недобросъвестности за въждеше да се отстранят, да станат невъзможни. А това ще стане именно с отмянето на алинея втора на чл. 25 от закона за адвокатите. И мене ми се струва, че опасност от отмянето на тая алинея може да има само за недобросъвестните хора, а за честта на адвокатското съсловие — аз твърдя това — такива ще се намоят малцина в неговата среща и, като така, то не трябва да се противопоставя на отмянето на алинея втора на чл. 25.

Ето защо по принцип ние приемаме това постановление в законопроекта.

По-нататък с § 3 след чл. 28 се прибавя следният нов член: (Чете) „Възнаграждението на адвоката на страната, която губи делото изцяло или отчасти, за изгубеното е равно на половината от следващото му се съгласно предходните членове“. Какво се иска с това ново постановление, което се прокарва с законопроекта? В ония

случаи, когато страната изгуби процеса и ще трябва да плаща разносите на противната страна в процеса, адвокатът на изгубилата процеса страна да не претендира за цялото си възнаграждение, а да се задоволи с половината от това възнаграждение — нещо, което и сега става на практика, обаче не е узаконено. Аз съмтам, че и това постановление в законопроекта е умътно и би трябвало да се одобри от Народното събрание.

По-нататък с § 4 чл. 29 се измъня така: (Чете) „Възнаграждение за водене на изпълнителните производства пред съдните изпълнители се предвижда само срещу събраната след срока за доброволно изпълнение сума и се определя така“ — фиксирани са по-надолу процентите.

Тия нови постановления на чл. 29, изглежда, доста чувствително засягат интересите на г. г. адвокатите и затова от тая трибуна почти всички оратори се изказаха против това измънение.

Г. г. народни представители! На всички е известно, че по-голямата част от българските граждани днес са длъжници, и то длъжници обременени извънредно много с съдебни мита, с съдебни такси, с фондови марки, с съдебни марки, с адвокатски възнаграждения и пр. За едно задължение от 30.000 л., ако стане нужда да се протестира полицата и да се извади изпълнителен лист, по една точна преценка, се плащат следните разноси: по протеста на полицата и по издаването на изпълнителния лист 2.018 л., лихви по 12% за една година 3.600 л., 6-7% адвокатско възнаграждение — ще ви кажа защо не тургам 5%, както е предвидено в закона, а 6-7%, както обикновено се взема от длъжниците — прави 2.010 л., комисиона — 76 л.; или всичко за едно задължение от 30.000 л. главница за една година, ако се протестира полицата и стане нужда да се извади изпълнителен лист, длъжникът ще бъде обременен с разноси в размер 7.704 л. По този начин неговият дълг от 30.000 л. ще стане 37.704 л.

При днешните ограничени печалби, днес, когато са в застой и търговия, и занаяти, когато имаме едно катастрофално спадане в цените на всички почти земеделски произведения, при задълженията, които има нашият народ, тия разноси, аз ви уверявам, не са по силите му. Не дай, Боже, ако човек изпадне да има малко повече задължения — той никога не би могъл да се изплати при тия големи лихви и разноси, които се слагат.

Казах, че ще обясня защо пресмътам не 5% адвокатско възнаграждение, а 6-7%. Г. г. адвокатите знаят това. 5% е адвокатското възнаграждение само по изпълнението, и при издаването на листа се плаща още 1-7% — значи, всичко става 6-7%. И именно тук е опасността, че много от ония клиенти, в полза на които се присъждат тия именно разноси, използват това за своя облага. Ония възбуждения и обвинения, които се изнесоха тук, до известна степен са прави. За да се ограничи това нещо, за да не се допуска на банки и банкери, въобще на кредитори да злоупотребяват с присъждането на такива разноси, ще трябва да се предвиди една норма в закона, която да ограничава тия такси и в никой случай те да не могат да се събират в по-голям размер. Иначе, г. г. народни представители, създаваме условия да не може у нас абсолютно никой да се издължи и да се провалят на безценния имот на хората, да останат те гладни и утре да бъдат носители на анархия. Една държава, която държи на правния ред, не би трябвало да допуска създаването на условия, които подхранват анархията в страната.

Ето защо и в това отношение всичките измънения, които се правят чрез законопроекта, са твърде умътни, твърде навременни и би трябвало да се възприемат.

Г. г. народни представители! Като говорим за тѝзи разноси, нека ми бъде позволено да спра вашето внимание върху един факт, който бode очит почти на всички ни, който не един път се е изнасял от стопанските съсловия било в техните конференции, било в търговско-индустриалните камари чрез техните представители. Думата е за ония километрически обявления, които се издават от страна на съдните изпълнители и които извънредно много обременяват длъжниците. И вие сте цели такива обявления: за някакъв си дълг от 3.000 л. по мѝста се обявление на цели две колони във вестника, защото се описват 30—40—50 парчета ниви, ливади, градини и всевъзможни недвижими имоти, прѝснати на разни мѝста. Такова едно обявление, според таксите, каквито се вземат от вестниците — по 2-50—3 л. на квадратен сантиметър — коштува 1.600—1.700 л. Понеже това обявление трябва да се публикува в „Държавен вестник“ и в един мѝстен вестник, публикацията му ще струва около 3.000 л. — толкова, на колкото възлиза и дългът. Не

единъ път се е обръщало внимание на г. министра на правосъдието да обърне внимание на г. г. съдилищ-изпълнители да пишатъ тия обявления по-кратки, за да не се оцеляватъ длъжниците, обаче до сега абсолютно нищо не е направено.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Направено е.

Г. Т. Поповъ (нез): Може би; но азъ знамъ, че има преписки, които сж известни на Министерството на правосъдието. Въ „Търговско-промишленъ гласъ“ преди единъ месецъ се изнесоха такива случаи; цитира се даже обявлението и вестникътъ, въ който бѣ напечатано, и се пресмѣташе, че напечатването на това обявление струва 1.700 л. Значи за едно задължение отъ 3.000 л. длъжникътъ ще плати 3.400 л. само за обявлението, съ което се излагатъ на публична продажъ неговитѣ имоти. Сжщо така и въ тоя случай би трѣбвало, ако не чрезъ законъ, то по административенъ начинъ да се направятъ постѣпки, за да не се оцеляватъ длъжниците.

Съ § 5 се отмѣняватъ алинеи пета и шеста на чл. 34 отъ закона за адвокатитѣ и се замѣнятъ съ нова алинея. И това измѣнение азъ го намирамъ за твърде умѣстно и твърде навременно. Щомъ законътъ дава право на адвоката да води искъ за своето възнаграждение, определено му отъ сжда, сжщото нѣщо би трѣбвало да се допусне и за неговия клиентъ — да завежда и той искъ срещу адвоката, когато му е платилъ и смѣта, че нѣма да му дължи възнаграждение. Досега законътъ не позволяваше това. Ето защо замѣняването на алинеи пета и шеста на чл. 34 съ новата алинея има своето мѣсто и ще трѣбва да бжде възприето. Доказателства при процеси отъ тоя родъ трѣбва да бждатъ документитѣ — въ случая договоритѣ, ако има такива — и клетвата. Азъ мисля, че съ това измѣнение се цели по възможностъ да има винаги писмени доказателства, за да не се злоупотрѣблява отъ страна на адвоката при уговаряне на възнаграждението, нито да се манкира отъ страна на клиента, когато дойде да плаща уговореното съ адвоката възнаграждение за защитата по едно дѣло. Ето защо и това измѣнение, което се прокарва съ § 5 отъ законопроекта, е умѣстно и навременно.

Най-важни сж, обаче, измѣненията, които се правятъ въ чл. чл. 689 и 791 отъ търговския законъ.

Г. г. народни представители! Когато говоримъ за тия измѣнения, които се правятъ въ търговския законъ, азъ съмъ длъженъ да спра вашето внимание върху известни постановления на сжществуващи закони, постановления, които не се съблюдаватъ и не се изпълняватъ, като по този начинъ често пъти длъжниците сж заставени да плащатъ, и все да плащатъ много и много повече отъ това, което се следва и което е законно да платятъ. Така напр. чл. 682 отъ търговския законъ изрично постановява: (Чете) „Търговскитѣ камари могатъ да съставляватъ списъкъ и по тайно гласоподаване да избератъ лица, способни да изпълняватъ обязаноститѣ на синдици. Списъкътъ се праща на председателитѣ на сдилищата, окръжитѣ на които попадатъ въ района на търговската камара, и той се подновява всѣки две години. Лицата, които сж били записани въ тоя списъкъ, могатъ да фигуриратъ и въ последующитѣ“, сир. да бждатъ и преизбирани. Това изрично постановление на търговския законъ досега, почти нито въ единъ случай, не е било приложено. Никое отъ окръжнитѣ сдилища въ България досега не се е обърнало къмъ респективната търговско-индустриална камара да поиска — въпрочемъ, търговскитѣ камари пращатъ списъкъ — лица, които да бждатъ назначени за синдици. А въ цѣлъ свѣтъ — нека ви подчертая това — вънъ отъ адвокатитѣ, се назначаватъ като помощници и лица отъ страна на търговско-индустриалнитѣ камари, които ще иматъ по-близо до сърдцето си интереситѣ на засегнатия търговецъ и, най-главното, тогазъ нѣма ликвидациитѣ на несъстоятелности да се протакатъ по 10—15 години. Има единъ курioзенъ случай — една несъстоятелностъ у насъ се е протакала 25 години! Можете да си представите какво значи да се тормози единъ човѣкъ въ продължение на 25 години: никакво творчество, никаква търговия, никакъвъ просперитетъ за този човѣкъ не може да има. Ето защо азъ смѣтамъ, че това постановление на търговския законъ, прокарано, гласувано, одобрено, ще трѣбва да се одухотвори, ще трѣбва да се приложи въ живота. То не е написано на книга само да го четатъ хората и съ това да се задоволятъ, а е написано, за да се приложи въ живота, защото е смѣтнато, че така ще се помогне на търговското съсловие. И азъ по този случай използвамъ тази трибуна, за да помоля г. министра на правосъдието съ окръжно да напомни на окръжнитѣ сдилища постановленията на този членъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Кой членъ?

Г. Т. Поповъ (нез): Чл. 682. — Сега, когато преживяваме голѣми бедствия въ нашата страна; когато имаме поголовни фалити и мораториуми; когато фалититѣ тази година сж 5 пъти повече, отколкото сж били преди една година; когато мораториумитѣ сж увеличени 7 пъти повече — нужно е въ такива моменти намѣсата и на хората отъ стопанскитѣ съсловия, които да застъпятъ интереситѣ имъ и предъ синдицитѣ, за да не се протакатъ ликвидациитѣ съ години и, въ края на краищата, кредиторитѣ да не взематъ абсолютно нищо, а всичко да се вземе отъ синдицитѣ. Защото това става сега, г. г. народни представители. Рѣдки сж случаитѣ да се задоволятъ кредиторитѣ, защото всичко онова, което се събере отъ несъстоятелния, се взема изключително за възнаграждение на синдика и за разноси по ликвидацията, а за кредиторитѣ въ края на краищата не остава нищо.

Г. г. народни представители! Като говоря по този въпросъ, азъ сжщо така съмъ длъженъ да подчертая и да помоля народното представителство да се съгласи, щото къмъ чл. 689, алинея втора, отъ търговския законъ да се прибави една забележка въ смисълъ, че ликвидациитѣ на несъстоятелноститѣ не могатъ да продължаватъ повече отъ 6 месеци. Иначе, ние отваряме вратитѣ на произвола; ние създаваме условия, щото хора, единъ път загнѣздили се при по-изгодни несъстоятелности, вѣчно да ги протакатъ, защото иматъ едно доходно перо, за да живѣятъ, но несъстоятелниятъ никога да не дочака ликвидация. А когато въ закона се постави единъ срокъ отъ 6 месеца, всѣки синдикъ ще си прави своята смѣтка и вмѣсто да гледа своята частна работа или адвокатската си професия, той ще посвети повече време върху несъстоятелността, за да може тя да се ликвидира въ този 6-месеченъ срокъ.

К. Николовъ (д. ст): Тя може да продължи и повече, но да не му се плаща. Само 6 месеца да му се плаща.

Г. Т. Поповъ (нез): Да. — Въ това отношение азъ виждамъ една празнота въ законопроекта и затова ви моля да се съгласите да се постави тази забележка, че ако ликвидацията продължи повече отъ 6 месеца, синдикътъ не получава абсолютно нищо за останалото време.

Сега нека да се спра на измѣненията, които сж прокарани въ чл. 689, алинея втора, отъ търговския законъ. **Г. г. народни представители!** Въ търговския законъ отъ 1897 г. бѣ постановено, че на синдика не може да се плати повече отъ 1.500 л. Това постановление на търговския законъ, следъ създаването на новия законъ за адвокатитѣ въ 1925 г., престана да се прилага. Сдилищата обикновено определяха възнаграждения въ много по-голѣмъ размѣръ, отколкото търговскиятъ законъ допускаше. Съ измѣненията, които се предлагатъ сега, г. министърътъ, като е валоризиралъ, като е умножилъ сумата 1.500 л. на 27 пъти...

Министъръ д-ръ К. Милановъ: На 21 път.

Г. Т. Поповъ (нез): Тукъ, въ мотивитѣ, Вие сте казали, че умножавате 26-66 пъти.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Погрѣшно е. После го поправихме, като взехме предъ видъ индекса на поскѣпването на живота.

Г. Т. Поповъ (нез): Г. министърътъ, за да създаде и тукъ единъ редъ, за да се премахне оная аномалия, която е сжществувала досега въ това отношение, е увеличилъ 27 пъти сумата 1.500 л. и тя става 40.000 л.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Трѣбва да бжде 30.000 л. Погрѣшно е отпечатано 40.000 л.

Г. Т. Поповъ (нез): Господата, които взеха думата преди менъ, намиратъ, че това възнаграждение е недостатъчно, че животътъ у насъ не е такъвъ, какъвто е билъ презъ 1897 г.; че въобще търговията, индустрията, предприятията у насъ сж нарастнали извънредно много; че капиталитѣ, които тогазъ сж били впрѣгнати въ нашия стопански животъ, днесъ сж се увеличили много и много и като така, трѣбвало е тази цифра да бжде увеличена въ много по-голѣмъ размѣръ. Тия възражения, тия съображения, споредъ менъ поне, не сж основателни, г. г. народни представители. Вѣрно е, че нашиятъ стопански животъ не е тамъ, кждето бѣше презъ 1897 г., че той просперира, че имаме и по-голѣми предприятия съ по-голѣми капитали, както и по-голѣма търговия. Обаче едно трѣбва да не се забравя, което сжщо така е вѣрно — че никое — подчертавамъ тази дума — отъ тия предприятия не може да реализира 27 пъти повече печалби, за да искате при ликвидация да

плаща на синдика 27 пъти повече, отколкото е плащано във 1897 г. Посочете ми едно предприятие, което да е увеличило своите редовни приходи 27 пъти, за да искате от него да плаща 27 пъти повече. Азъ поне не зная такова предприятие. Като вземете нашето горско население, нашето земеделско население, нашите занаятчий, нашите търговци — никой от тях не може днес да реализира такава печалба. Следователно, ние ще трябва да държим сметка за действителните печалби днес на ония съсловия, които законопроектът засяга и за които се предлагат тия измѣнения.

Макаръ и споредъ менъ цифрата 40.000 л. да е голѣма, азъ я приемамъ, . . .

Министъръ д-ръ К. Миланевъ: Тя трябва да остане 30.000 л.

Г. Т. Поповъ (нез) . . . обаче тя, както заявява г. министърътъ, трябва да стане 30.000 л., ако искаме да бъдемъ справедливи, последователни и да се съобразяваме съ живота и съ онова съотношение, което трябва да съществува между печалбите на стопанските съсловия и техните задължения. Това съотношение трябва да се запази и въ настоящия законопроектъ. Ето защо азъ намирамъ, че туй постановление на законопроекта е твърде умѣстно, твърде навременно и ще трябва да бъде прието.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, обаче, че всичко това не е достатъчно, за да се постави редъ, хармония, за да може да се задоволятъ стопанските съсловия, за да може да се облекчи тяхното положение и действително да се помогне на бедстващите у насъ хора отъ всички съсловия, които не по своя вина, а поради стечение на обстоятелствата сж задължени. Защото, г. г. народни представители, това, дето по-големата частъ отъ нашия търговски свѣтъ днесъ се намира въ бедствено положение и изпада въ несъстоятелности, не се дължи на него, на неговото късогледство, а на ония условия, които бѣха създадени преди време за търговията. Условията тогава позволяваха да се кредитира за три месеца, за шестъ месеца, за деветъ месеца, за година, за три години земеделското население, като се смѣташе, че то ще може въ продължение на този периодъ време съ добрата реколта, съ добрите цени да се издължи. Какво стана, обаче? Поради неурожай, поради суша, поради други природни явления презъ известни години и поради катастрофалното спадане на цените на нашите земеделски произведения миналата година хората, които бѣха задължени къмъ търговци, не можаха да се издължатъ, полициите имъ се протестираха, издадоха се изпълнителни листове, обремениха се съ голѣми разниски и въ края на краищата онѣзи търговци, които сж смѣтали да събератъ нѣщо отъ своите вземания, за да посрещнатъ своите задължения, се поставиха въ невъзможност да направятъ това и трѣбваше или да поискатъ мораториумъ, или да ги обявятъ въ несъстоятелност. Туй голѣмо бедствие за стопанска България, което не само застрашава отѣдни обикновени лица, но, както виждате, поваля и хора съ голѣмо благосъстояние, които до вчера сж творили нашата материална култура, трѣбва да ни накара да погледнемъ злото право въ очите и да вземемъ нужните мѣрки, за да можемъ своевременно да го отстранимъ. Това не може да става съ палиативи. Ще трѣбва да стане едно корено измѣнение на търговския законъ по отношение на несъстоятелността, за да може да се облекчи до известна степенъ положението на тези задължени вече хора и да се избави страната отъ една бѣда, даща много по-голямъ финансовъ катастрофа.

Следъ тези нѣколко кратки бележки, отъ името на стопанските съсловия у насъ азъ изказвамъ своето задоволство, че най-после, следъ толкова хлопания, следъ голѣми повици отъ страна на разни конференции, г. министърътъ се е решилъ да внесе тези измѣнения, които, подобрени съ ония бележки, които се направиха тукъ, смѣтамъ азъ, действително ще допринесатъ за заздравяването на нашия стопански животъ, за постепенното лѣкуване на стопанската и финансовата криза и за по-големото благоденствие не само на адвокатското съсловие, но и на всички български граждани отъ другите съсловия.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ п. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ разбирамъ отсъствието на голѣма частъ на народните представители отъ залата въ тоя моментъ. Причината е, че по разглеждания законопроектъ се изказа доста много оратори. И азъ не бихъ издължалъ да кажа нѣколко думи по законопроекта, ако не смѣтахъ, че ще изнеса едни малко по-други разсѣждения по него,

макаръ да се очертахъ вече ясно две становища: едното — за законопроекта, другото — противъ. Предварително трѣбва да ви кажа, че нашата парламентарна група по принципъ е за законопроекта.

Г. г. народни представители! Азъ чухъ голѣми и общи разсѣждения отъ нѣкои оратори за назначението на адвокатската професия, за значението ѝ въ правораздаването и т. н. Ние не отричаме значението на адвокатската професия, ние не отричаме и значението на адвокатското съсловие. Даже нѣкои отъ васъ може да си спомнятъ, че преди 9 юний покойниятъ министъръ на правосъдието Петъръ Яневъ готвѣше законопроектъ, съ който искаше да възвърне правата на адвокатите да защитаватъ дѣла и предъ мировите сѣдилища. И презъ време на събитията следъ 9 юний ние констатирахме, че адвокатите представляватъ действително едно съсловие, което е отъ голѣма полза за населението; особено за онѣзи, които сж угнетени и преследвани, добросъвестниятъ адвокатъ е единъ истински защитникъ. Но ние бѣхме свидетели какъ пѣкъ нѣкои недобросъвестни адвокати бѣха противъ защитата на онѣзи, които бѣха гонени, преследвани презъ време на събитията следъ 9 юний. Нѣкои организации пращаха защителни писма на адвокати, които искаха да станатъ защитници на угнетени и преследвани хора и по този начинъ ги принуждаваха да не излизатъ да ги защитаватъ.

П. Миновъ (з. в): Даже бомби хвърляха въ дворовете имъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Даже бомби се хвърляха въ дворовете на нѣкои адвокати и земеделци. Всичко това ние не можемъ да не го имаме предъ видъ. Ние имаме предъ видъ сжщо така, че нѣкои адвокати станаха жертва при изпълнение на своя дългъ, защитавайки угнетени и преследвани хора.

П. Миновъ (з. в): Генадиевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Напр., д-ръ Генадиевъ, д-ръ Миховъ и др. станаха жертва въ защита на народа.

Почитаемо Народно събрание! Вѣрно е, че адвокатътъ е помощникъ на правосъдието и такъвъ трѣбва да бъде. Не е вѣрно, че адвокатътъ по углавните дѣла винаги е излизалъ да извърта работата и да учи подсѣдния какъ да се отърве отъ наказание. Адвокатътъ при едно углавно дѣло се стреми да изнесе предъ сѣда всичко онова, което може да се каже въ полза на подсѣдния, за да получи той справедлива присѣда; не е вѣрно, че гледа, щото подсѣдниятъ непременно да се отърве отъ наказание. Знаете, че въ наказателния законъ сж предвидени най-различни норми на наказания — отива се чакъ до смъртъ — и цѣлата тази стълбица отъ наказания не може да не се има предъ видъ, а така сжщо не е безъ интересъ и за онѣзи, които сж подсѣдни.

При гражданските дѣла адвокатската защита сжщо така има значение. Имаме две страни, които спорятъ и искатъ да докажатъ основателността на своите твърдения, на своите претенции. Защитникътъ на ищеца изнася всичко онова, което може да се каже въ полза на ищеца, а защитникътъ на ответника сжщо така ще изнесе всичко онова, което може да се каже въ полза на ответника. Сѣдътъ, като арбитъръ, ще прецени кои доводи сж по-силни и ще разреши въпроса по справедливостъ. Всичко това ние го разбираме. И ако говоря това, говоря го само и само да разбере адвокатското съсловие, че ние нѣмаме превратно мнение за неговата роль.

Когато става въпросъ за адвокатското възнаграждение, азъ искамъ да направя нѣколко разсѣждения предъ васъ. Има цѣли организации, които казватъ: свобода на търговията, свобода на размѣната, laissez faire, laissez passer, пълна свобода, и не само това, ами отиватъ и по-далечъ, отиватъ въ подкрепа на икономически силните слоеве. Когато е въпросъ за автономни учреждения, тогава искатъ пълна свобода, пълна автономия; когато е въпросъ за държавни институции, за държавни стопанства — сжщо поддържатъ тезата: управлението имъ да бъде автономно, да иматъ тия институции свобода, автономия сами да се управляватъ. Когато дойде въпросъ за стопанските слоеве, за които каза нѣколко правдиви думи преждеговорившиятъ г. Поповъ, когато е въпросъ за земеделското съсловие, за занаятчийството, за работническото, за всички ония народни слоеве, които свободно предлагатъ своя трудъ и взематъ участие въ производството, въ размѣната и пр., казва се: тамъ нѣма ограничение, тамъ нѣма нормировка. Презъ време на войната и по-късно, когато имаше жилищна криза и когато по-демократичните организации у насъ искаха нормировка на наемите, ония организации, които минаваха за дѣснически, се обявиха противъ всѣкаква норми-

ровка. А сега, когато е въпрос за адвокатското съсловие — едно малко съсловие въ сравнение съ другитъ народни слоеве въ страната — тогава всички не, но една голѣма част отъ представителитъ на различни групи и една голѣма част отъ народнитъ представители казватъ: не само че трѣбва да остане сегашната нормировка на възнагражденията на адвокатския трудъ, но трѣбва да се опредѣлятъ даже едни по-голѣми възнаграждения съ законъ. И жалкото е, че има адвокати, които и при сегашната нормировка на адвокатското възнаграждение, въ много случаи, при свободно споразумение съ клиентитъ си, ако възнаграждението, за което сж се съгласили да поематъ защитата на клиента, е подъ нормировката, опредѣлена въ закона, чрезъ сждъ искатъ — защото законътъ имъ давалъ право — да получатъ максималното възнаграждение, опредѣлено по закона. Това е несправедливо. Това, ако щете, е неморално действие на онѣзи, които, следъ като сж сключили доброволно споразумение съ клиента, отиватъ и искатъ отъ сжда да имъ опредѣля по-голѣмо възнаграждение — максималното, което законътъ имъ дава право да взематъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на правосъдието ни най-малко не е употребилъ „крайно обидни изрази“, както се каза тукъ, спрямо адвокатското съсловие. Азъ съмъ работилъ всрѣдъ това съсловие. Но, почитаемо Народно събрание и г. г. народни представители, всѣки единъ отъ насъ, когато идва тукъ, още преди да влѣзе въ Народното събрание, трѣбва да забрави какъвъ е той, да забрави своитъ лични интереси и когато излиза на тая трибуна, трѣбва да знае, че излиза не за да защитава личнитъ свои интереси, а интереситъ на своитъ избиратели, интереситъ на народа, или най-малкото на болшинството отъ него. И заради това азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на правосъдието съ мотивитъ къмъ законопроекта ни най-малко не е обидилъ адвокатското съсловие. Това, което цели настоящиятъ законопроектъ, е само отъ интересъ за адвокатското съсловие, защото интереситъ на това съсловие именно диктуватъ народътъ да има добро мнение за него, да не гледа на него като на вълкъ или мечка, каквото мнение се създава у народа отъ нѣкои неморални постановления въ сега действащия законъ за адвокатитъ, които неморални постановления се използватъ отъ нѣкои неморални, недобросъвестни адвокати. Кое дава право — ако се поставите на гледището на защита интереситъ на народа — на господата да обвиняватъ г. министра? Извинете, въ какво положение попаднахме! Азъ, представителътъ на лѣвицата, да идвамъ отъ трибуната на Народното събрание да защитавамъ министра, а вие, отъ тукъ, отъ дѣсно, да го обвинявате! Азъ не мога да не кажа, че прави честь на г. министра, който е дългогодишенъ адвокатъ, който ще бжде и утрешенъ адвокатъ, дето излиза съ настоящия законопроектъ да защити народа, грамадната частъ отъ народа — оная частъ отъ него, която търси адвокатска защита — отъ недобросъвестнитъ адвокати, които използватъ за свои лични облаги неморалнитъ постановления въ сега действащия законъ за адвокатитъ. Нима трѣбваше да каже г. министърътъ, че при сегашния законъ за адвокатитъ има случаи просто на ограбване на народа отъ страна на адвокати? Той тия думи поне „ограбване“, „грабительство“ не е употребилъ; той употребява думитъ „недобросъвестностъ“, „несъобразностъ“ и т. н. и т. н.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: „Несправедливостъ“.

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ смѣтамъ, че тѣзи думи сж много меки даже и нѣматъ основание онѣзи, които говориха досега, да обвиняватъ министра така жестоко, че съ мотивитъ къмъ законопроекта билъ обидилъ цѣло едно съсловие.

Почитаемо Събрание! Ако адвокатската професия е свободна професия — адвокатътъ не е чиновникъ — би трѣбвало да нѣма абсолютно никаква нормировка на адвокатското възнаграждение. Както работникътъ предлага своя трудъ и получава заплата по доброволно споразумение съ работодателя, така сжщо и интеллигентътъ-адвокатъ, който предлага своя трудъ на онѣи, които иматъ нужда отъ него, трѣбва да получи възнаграждение по доброволно споразумение. Но въ такъвъ случай ще има едно затруднение, едно неудобство: когато сждътъ ще опредѣля какви разности трѣбва да плати осъдената страна, въ това число и възнаграждението на адвоката, може да има случаи на недобросъвестностъ, както е имало такива — може адвокатътъ на печелившата процеса страна да представи въ сжда документъ, че е взелъ повече, а фактически да е получилъ по-малко, само и само да може по този начинъ да се увредятъ интереситъ на осъдената страна. За да не става това, въ закона за адвокатитъ е нормирано максималното възнаграждение, което може да получи адвокатътъ за услугата, която прави на своя клиентъ. И азъ мисля, че

опредѣлянето максималния размѣръ на адвокатския хонораръ е въ полза на клиента, защото иначе, както казахъ, може да има случаи на недобросъвестности: да се представятъ документи отъ защитника за получено по-голѣмо възнаграждение, безъ да е платено такова, и по тоя начинъ да се увредятъ интереситъ на осъдената, на пропадналата страна.

Но когато става въпросъ за адвокатското възнаграждение, когато става въпросъ кое да се предпочете, дали максималниятъ размѣръ на адвокатското възнаграждение да бжде опредѣленъ съ законъ или да се остави адвокатското възнаграждение да се опредѣля по споразумение между защитника и клиента, азъ смѣтамъ, че на този въпросъ трѣбва да се погледне принципиално.

Ние имаме законъ за задълженията и договоритъ. Той е общъ законъ, той е по-важенъ отъ закона за адвокатитъ. Специалниятъ законъ за адвокатитъ не може да отмишвава принципитъ на закона за задълженията и договоритъ. А тамъ, като принципъ въ гражданското право, е установено, че при разглеждането на спорове сждътъ преди всичко трѣбва да гледа каква е била волята на договорящитъ. Какъ можете вие да унищожите тоя основенъ принципъ и какъ не сте го имали предъ видъ по-рано, когато сте прокарвали алинея втора на чл. 25 отъ закона за адвокатитъ, където се казва, че и при споразумение между адвоката и клиента, ако предвиденото възнаграждение е по-малко отъ законното, адвокатътъ има право да ритне договора и да отиде предъ сжда да иска по-голѣмо възнаграждение? Какъ допустнахте тая несъобразностъ? Нали трѣбва преди всичко да се спазва волята на договорящитъ, нали това е основенъ принципъ въ закона за задълженията и договоритъ? Ето защо азъ смѣтамъ, че това постановление много справедливо се премахва съ предложения ни законопроектъ.

Както ви е известно, г. г. народни представители, мисля, миналата година — не мога да си спомня точно кога — бѣше се повдигналъ споръ за едно голѣмо, грамадно адвокатско възнаграждение по едно дѣло на Рачо Петровъ между него и адвоката Фетваджиевъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Сега има трети процесъ въ апелативната инстанция.

И. п. Янчевъ (з. в): Не бѣше ли това възнаграждение грамадно, скандалиозно и не стана ли нужда да се иска интервенцията на Народното събрание по този въпросъ? Има ли смисълъ да се занимаваме съ такива отдѣлни случаи, а да не създадемъ едно справедливо положение въобще за всички случаи? За да изпъкнатъ такива грамадни адвокатски възнаграждения, причината бѣше процентътъ, предвиденъ въ стария текстъ. И затова азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на правосъдието прави крачка напредъ, като предвижда даденитъ тукъ проценти въ видъ на една скала на проценти. Прочее, съ измѣненята на чл. 26 се добива по-голѣма съобразностъ и справедливостъ. Разбира се, какво точно ще трѣбва да се приеме, ще се види въ комисията.

При изгубване на дѣлото е предвидено, че на адвоката ще се плати половината отъ онова, което му се следва. Това постановление е справедливо, и азъ смѣтамъ, че то трѣбва да се приеме.

Въ стария законъ не се предвиждаше възнаграждение по изпълнителнитъ дѣла. То се опредѣли после и сега г. министърътъ изработва една таблица.

Въ законопроекта се споменава нѣщо и за ходатаитъ. Г. г. народни представители! Азъ разглеждамъ този въпросъ малко по-общо. Докато адвокатътъ, като гтѣломощникъ на една страна по едно изпълнително дѣло, имаше право да получи опредѣленото по закона възнаграждение, което, по стария процентъ, стигаше грамадни размѣри, за ходатаитъ нищо не се казваше въ стария текстъ. Сега е казано, че и ходатаятъ има право да получи възнаграждение, но допуска се една несъобразностъ: казва се, че ходатаятъ получава половината отъ това, което се опредѣля.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Не. Намалилъ съмъ въобще процентнитъ възнаграждения по изпълнителнитъ дѣла. Ходатаятъ ще получава възнаграждението си на право отъ сждията-изпълнител. Само че той нѣма право да прави възражения, да се явява въ сжда.

И. п. Янчевъ (з. в): Значи, подравняватъ се.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Подравняватъ се. Въобще при изпълнителнитъ дѣла съмъ намалилъ възнаграждението — да бжде по-малко, отколкото при защита на дѣла.

И. п. Янчевъ (з. в): Така трѣбва да бѣде, защото шомъ се признае, че ходатаятъ може да върши, по едно изпълнително дѣло, сѣщата работа, той трѣбва да има право да получи толкова, колкото ще получи и адвокатътъ. Не може да се прави разлика между тѣхъ. Другъ е въпросътъ, ако има нѣкакво споразумение за по-малко възнаграждение; при всички случаи на частни споразумения между адвокати и клиенти трѣбва преди всичко да се зачита волята на договорящите страни.

На другитѣ текстове на законопроекта нѣма да се спирамъ. По отношение измѣненіята въ търговския законъ г. Поповъ каза нѣколко правдиви думи. Азъ ще си кажа мнението въ комисията.

Въ заключение трѣбва да повтора, че все пакъ този законопроектъ е крачка напредъ, защото се явява въ защита на болшинството отъ народа, а не на меншеството. Това меншество — въ случая адвокатското съсловие — нѣма защо да се сърди. То не трѣбва да допуска, щото отношенията между него и клиентитѣ да бѣдатъ лоши, обтегнати, а напротивъ, трѣбва да се стреми да се чувствува по-близо до народа. Въ тия трудни моменти, които преживѣваме, на стопанска криза и пр., това съсловие сѣщо трѣбва да направи жертви. Азъ смѣтамъ, че по принципъ не можемъ да бѣдемъ противъ тоя законопроектъ, който е крачка напредъ. А всички, които говорятъ противъ тоя законопроектъ по принципъ, смѣтамъ, вършатъ угодничество на адвокатското съсловие, защото съ това мислятъ да спечелятъ адвокатитѣ за тѣхни адепти и агитатори. А това е недобросъвѣстно. Единъ народенъ представител трѣбва преди всичко да гледа интереситѣ на народа, а после интереситѣ на отдѣлнитѣ слоеве. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Нѣма записани други оратори.

Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. г. народни представители! Азъ очаквахъ по този мой законопроектъ такава критика, каквато се направи отъ днешнитѣ оратори, които засегнаха истинскитѣ основни въпроси, предметъ на законопроекта. Съ законопроекта се засѣгатъ нѣколко въпроси на материални права, на придобити права, на принципи, легнали въ нашето законодателство относно гражданскитѣ отношения. Азъ съмъ целилъ да изравня тѣзи въпроси, да ги поставя въ контактъ съ общитѣ закони, като се избѣгнатъ особенитѣ привилегии, които фразиратъ и дразнятъ обществото и го настройватъ срещу слоеве, които използватъ тѣзи привилегии. Азъ очаквахъ, казвамъ, критика, каквато се направи днесъ, за да се види дали действително нѣкои регули, които поставямъ въ законопроекта, сѣ достатъчно изчерпателни, за да се постигне целта, която се гони, дали сѣ правдиви, дали сѣ закономѣрни.

Вчера, обаче, нѣкои оратори се опитаха да направятъ критика съ една голѣма диверсия, критика, която съ право може да се нарече „адвокатска“. Избѣгна се да се посочатъ истинскитѣ положения, легнали въ този законопроектъ, а се навъртѣха срещу министра и срещу лицата, които сѣ писали мотивитѣ къмъ законопроекта — че сме обиждали адвокатското съсловие, че сме му обявявали война, че който обявявалъ война на адвокатското съсловие, щѣлъ да падне и пр. и пр. фрази!

Г. Чернооковъ (д. сг): Имаше ли и такива?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да, така бѣше снощи. — Сѣщевеното, обаче, не се засѣгаше. Правѣше се диверсия, за да се повлияе върху чувствата на народното представителство, да се изтъкне, че министърътъ билъ такъвъ простакъ, че даже употребилъ делиорманско наречие, защото единъ старъ членъ отъ кодификационната комисия употребилъ думата „уговоръ“ — отъ глагола „уговарвамъ“, преждевременно се споразумявамъ — или пъкъ дето сме казали, че известни постановления на закона за адвокатитѣ даваха възможностъ на недобросъвѣстни адвокати да измамватъ своитѣ клиенти и че тия неморални постановления вече е невъзможно да стоятъ въ единъ текстъ, какъвто е алинея втора на чл. 25! Или пъкъ прибѣгвахъ къмъ други фокуси и похвати — фокуси и похвати ще ги нарека — като смѣтахъ, че министърътъ на правосѣдието се е въоръжилъ тукъ да унищожава адвокатското съсловие, че той билъ нѣкакъ-си чуждъ къмъ него и че целта му е въобще да прави нѣкаква демагогия противъ адвокатството, за да го унищожи.

Г. г. народни представители! Както въ началото, така и въ края на законопроекта азъ казвамъ, че тия постановления целятъ да повдигнатъ авторитета на адвоката, да

създадатъ онова хубаво име, което адвокатътъ трѣбва да има въ обществото. И мене ме обвиняватъ сега тъкмо въ противното. Но виждамъ, че ме обвиняватъ лица, които сѣ действително адвокати безъ клиентела. Защото адвокатъ съ клиентела не би желалъ да се прилага сега сѣществуващиятъ законъ. И нѣма такива адвокати, които да го прилагатъ, защото условията съ клиентитѣ имъ за тѣхъ сѣ достатъчни.

И тукъ, г. г. народни представители, азъ ще ви наведа единъ много страшенъ примѣръ, който се изтъкна днесъ отъ г. п. Янчевъ — за Рачо Петровото дѣло. Дѣлото се свърши съ прекращаване, съ амнистия по чл. 4. Рачо Петровъ имаше четирима адвокати. Отива дѣлото въ Касаціонния сѣдъ и тамъ става въпросъ, дали, като се амнистира углавната и гражданската отговорност, падатъ и разносцитѣ, присѣдени на държавата. Забележете, че дѣлото не се гледа по сѣщество. То се прекращава. И какво става? Отъ четиримата адвокати, тримата се здоволяватъ съ това, което имъ е далъ клиентътъ, а единиятъ само отъ тѣхъ отива да спори за възнаграждението си, като претендира за сто хиляди златни франка плюсъ още за сто тѣщи хиляди лева въ акции. И този господинъ не се засрама и отива да води процесъ отдѣлно отъ другитѣ трима свои колеги, които — забележете — му се противопоставятъ въ сѣда. И тоя адвокатъ именно се базира на алинея втора отъ чл. 25. Е, сега, голѣмъ грѣхъ сме били направили съ господина отъ кодификационната комисия, отъ когото сѣ се възхищавали тукъ мнозина народни представители, защото това е единъ старъ адвокатъ, честенъ общественикъ и добъръ юристъ! Тия мотиви той ги е писалъ, но азъ не мога да не поема отговорността за тѣхъ; азъ не съмъ писалъ мотивитѣ, но азъ се съгласявамъ съ тѣхъ и нося отговорността за тѣхъ и казвамъ, че тѣ сѣ много мѣродавни и правдиви. И като казвамъ, че трѣбва да се ограничатъ недобросъвѣстнитѣ адвокати, знаете ли какво става по-нататъкъ? Този господинъ казва така: „Азъ не мога да се спогодя да искамъ по-малко отъ 13 милиона лева, по малко отъ $\frac{1}{3}$ отъ сумата, която ми се слѣдва, ако дѣлото би се гледало по сѣщество. Ако е по сѣщество, това прави 60 милиона лева“. И казва, че не могълъ да се съгласи, защото щѣлъ да попадне подъ дисциплинарната отговорност на алинея втора отъ чл. 25! (Оживление) Монитѣ колеги ще ме сѣдятъ, казва, за неоялна конкуренция — че съмъ взелъ по-малко! (Смѣхъ) И взема изпълнителенъ листъ за 13.000.000 л. Клиентътъ тѣмъ възможностъ да намѣри пари, да внесе сумата, за да спре изпълнението. Добре: тълкувало се, правило се, струвало се — спогаждатъ се вънъ отъ сѣда за 500.000 л., които съ изпълнителнитѣ разноси, съ лихвитѣ ставатъ 750.000 л. Завежда искъ за 500.000 л. „Чакай бе, джанъмъ, яли свършихме съ едното?“ — „Не, не, азъ имамъ право по силата на закона да заведа дѣло“. Почва се този процесъ и се свършва. Но сега започва трети процесъ, по силата на чл. 25. И този трети процесъ е сега въ втората инстанция — за 2 и половина милиона лева. Хората казватъ: „Бе джанъмъ, Вие се отказахте, Вие заведохте граждански искъ за 500.000 л.“ — „Не, не.“ И намѣри се окръженъ сѣдъ да го уважи и намѣри се Касаціоненъ сѣдъ, който мина къмъ особено тълкуване, за да ограничи тая прѣкаленостъ и прѣкомѣрностъ въ претенцитѣ.

Ако Касаціонниятъ сѣдъ, ако повикътъ на адвокати сочатъ това като неморално; ако тукъ азъ имамъ цѣлъ редъ писма и отъ търговско-индустриални камари, и отъ търговци, и отъ граждани, и отъ сѣдии даже, които сочатъ това като неморално, какъ искате да го квалифицирамъ азъ? Защото не трѣбва да се забравя, че законътъ е билъ издаденъ съ друга целъ, че чл. 25 отъ закона се е стремилъ да намали неоялната конкуренция. А при сега сѣществуващото положение какво става, г. г. народни представители? Неоялната конкуренция става не на гърба на недобросъвѣстния клиентъ. Последниятъ си взема бележка отъ Кънчо Милановъ: „Дай ми бележка, че си получилъ това, което ти се слѣдва по закона, дай ми бележка, че си взелъ 25.000 л., пъкъ азъ ще ти платя 2.000 л.“. А тя става за смѣтка на клиента, който дохожда при васъ и ви казва: „Азъ имамъ, г. адвокате, дѣло за унищожение на договоръ; тая и тая фирма нарушава договора си, отказва да изпълнява задължението си по договора. Може ли този договоръ да се унищожи?“ Добросъвѣстниятъ адвокатъ ще му каже: „Да, да, може“. И азъ и другъ добросъвѣстенъ адвокатъ ще му кажемъ: да, да, но ти не можешъ да претендирашъ за повече отъ 50.000 или 100.000 л. вреди и загуби споредъ договореното за неустойка. — Добросъвѣстниятъ адвокатъ ще му каже, че ще му вземе 5.000 л. възнаграждение. И вториятъ добросъвѣстенъ адвокатъ, при когото ще отиде клиентътъ, ще му каже сѣщото — че ще му вземе 5.000 л. Но

като отиде при единъ трети — недобросъвестенъ — адвокатъ, той ще му каже, че ще му вземе 1.000 л. и че ще унищожи договора, а ще дири хонорара си не по условието имъ, а по силата на чл. 25 споредъ цената на иска, който ще бѣде въ десетократенъ размѣръ. На тази неволяна конкуренция време е да се тури край!

Г. г. народни представители! Не подлежи на съмнение, че подобенъ начинъ на действие не подига авторитета на адвоката, напротивъ, унищожава го, създава условия да се нарича всѣки, който лъже, адвокатъ. И азъ мисля, че не съмъ открилъ война нито на адвокатското съсловие, нито пъкъ на каквото и да било съсловие, нито пъкъ ще чакамъ отъ тия господа, които говориха противъ законопроекта, да ме научатъ да браня правата на адвоката — менъ, за когото всѣки знае, че съмъ билъ единъ отъ първитѣ дейци въ общественитѣ борби. Преди г. Борисъ Павловъ и г. Януловъ да ме критикуватъ, азъ съмъ далъ морални и материални жертви презъ времето, когато тукъ отнеха правата на народнитѣ представители адвокати — да се явяватъ да защищаватъ дѣла, което бѣше една неразумна мѣрка. Азъ виждамъ сега тукъ само 5—6 души отъ ония народни представители, които участвуваха въ тая борба за защита това право на адвоката. А голѣми адвокати тогава напустиха депутатскитѣ мѣста. А ние само за да крепимъ обществения моралъ, макаръ че се посегна на нашия хлѣбъ, останахме въ Камарата. Какъ смѣте сега вие да ме обвинявате, че обявявамъ война на адвоката, че понижавамъ авторитета му! Азъ съмъ вчерашенъ и утрешенъ адвокатъ; позволете на менъ — вие, които сте безъ клиенти — да знамъ по-добре да пазя и щадя името на адвоката!

Свършвамъ съ този въпросъ, г. г. народни представители! Критиката бѣше една диверсия, за да се покрие истината, защо господа сѣ по принципъ противъ законопроекта, съзнавайки, че исканитѣ корекции по същество сѣ правдиви, навременни и належащи. Ако тия господа бѣха навѣзли по същество въ въпроса, щѣха сами да оборватъ противоположанието си по принципъ. Ако видѣха, че нѣкои отъ законоположенията, които сме редактирали тѣй или иначе, не изразяватъ гонимата целъ — азъ и моитѣ чиновници не сме съвършени — можемъ тогава да коригираме тѣзи положения въ комисията, водейки се отъ съображението да постигнемъ целта, която преследва законопроектътъ.

Какъвъ е тоя законопроектъ? Казва се: „За угода на частни лица, на ваши лични приятели, вие сте вмѣкнали и ходатаитѣ вътре. Адвокатскитѣ съюзъ се бори въ законопроекта да не съществува името на тия ходатаи“. Тамъ пъкъ този принципъ се държи!

Г. г. народни представители! Ако ние, адвокатитѣ, действително сме се явявали като носители на правда, ако ние въ общественитѣ борби сме стояли начело, азъ питамъ г. Янулова: ако г. Пастуховъ, водачътъ на тѣхната партия, бѣше тукъ (Сочи министерската маса), би ли се съгласилъ да отнемемъ правата на хора, на които сме ги създали? Ако ние викахме, когато ограничиха нашитѣ права като адвокати въ 1921 г., можемъ ли сега да бѣдемъ готови да отнемемъ едни много малки права на едно съсловие у насъ, което сами сме тикнали въ тоя пътъ, да избере тая професия на ходатаи? Азъ съмъ противъ създаването на този апаратъ въ бѣдеще, но тия, които сме подлагали на изпитъ въ млади години, да ги направимъ, г. г. народни представители, черни роби на нѣкой адвокатъ, който не отива даже въ писалището си — защото по силата на чл. 29 той има право да получава пълномощно, а ходатаитѣ нѣматъ право, и има случаи, гдето адвокати, ползувайки се отъ това право, държатъ по 5—6 ходатаи, нещастници, които бѣгатъ по изпълнението на дѣлата, а адвокатътъ имъ плаща по нѣщичко за труда и си гледа кефа — това правдиво ли е? Може ли да се съгласува, г. Януловъ, това съ Вашитѣ разбирания? Ние не можемъ по никой начинъ да допустимъ такава неправда.

Азъ не съмъ гледалъ да угода на този или онзи. Азъ съмъ длъженъ, като министъръ на правосѣдието, да се вслушвамъ въ Парламента. Предъ мене има едно предложение, подписано отъ народни представители отъ всички групи, което засѣга правата на ходатаитѣ. Като министъръ, изхождайки отъ това Народно събрание, макаръ че не се съгласявамъ съ това предложение, азъ удовлетворявамъ отчасти ходатаитѣ, безъ да имъ дамъ права да прескочатъ онзи кръгъ отъ действия, за който тѣ сѣ години. Какво е правото, което имъ давамъ? Правото да получаватъ и тѣ пълномощно по изпълнителнитѣ производства, обаче тѣ могатъ да получаватъ припадшиятъ се на тѣхнитѣ клиенти суми само ако сѣ изрично за това упълномощени въ написанъ съ рѣкописъ или на машина

текстъ на пълномощието“. Това условие се изисква, за да има предъ видъ клиентътъ, че дава това право на единъ ходатай, качествено по-доленъ отъ адвоката. Само това право се дава на ходатаитѣ; тѣ нѣматъ право да правятъ възражения, тѣ нѣматъ право да се явяватъ въ сѣда. При охранителни спорове ще се явява адвокатътъ. Какво извършва адвокатътъ въ изпълнителното производство? Тѣкмо такива технически действия, каквито ще извърши и единъ нещастенъ ходатай, останалъ на бобъ на зърно и на който искаме бързо-бързо да му отнемемъ правата, сакътъ, да не фигурира въ закона.

Казва се: „Какъ министърътъ, старъ адвокатъ, е допустналъ да влѣзе въ този законопроектъ този институтъ, който зачеркнахме?“ Азъ не допускамъ това, но животътъ го допустна. Допустна го самата справедливостъ, която изисква всѣки човѣкъ, колкото може, да се ползува на право отъ своя трудъ. Отде-накъде вие го поставяте като черенъ робъ на другъ, да се ползува той отъ неговия трудъ, а вие да забравите даже адвокатското си звание, благодарение на туй, че спекулирате съ труда на тия 5—6 нещастници?

И. п. Ячевъ (з. в): А има адвокати, които само съ изпълнителни дѣла се занимаватъ, защото иматъ голѣма смѣтка отъ тѣхъ. — направиха си кѣщи.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да — А вие казвате, че съ това ще накараме адвокатитѣ да отиватъ да се числятъ при ходатаи. Тежко и горко на този адвокатъ, който ще отиде да се числи при ходатаи. Той може да отиде да стане чиновникъ, общаръ, и пр., но нѣма право да се числи въ адвокатското съсловие. Азъ смѣтамъ, че съ това законоположение браня сѣщинскитѣ адвокати.

Г. г. народни представители! Казваше се пакъ тукъ: „За намаленията на възнагражденията сме съгласни“, но алинея втора на чл. 25 не се цитираше даже тукъ, освенъ споменаването за една граматическа корекция отъ г. Янулова. Отъ други предговоривши, отъ г. Думановъ и г. Павловъ, не се и чу даже да се каже, какво се отмѣнява отъ чл. 25. Съ отмѣнението на алинея втора отъ чл. 25 се отмѣнява оформяването на измамата отъ страна на недобросъвестни адвокати съ законъ, отмѣнява се покровителствуването на измамата съ законъ. Съ това ние повдигаме престижа на адвоката. Защо договорътъ, който е законъ между странитѣ, да не бѣде такъвъ между адвоката и клиента му? Отде-накъде това изключение отъ общото правило? Животътъ ли го налага? Нѣкаква нужда ли го налага? Съгласете се, че много пѣти добросъвестни адвокати не отиватъ да се ползуватъ отъ това постановление на алинея втора отъ чл. 25. Благодаря на г. Мушановъ — който не знаеше какво е говорилъ г. Павловъ преди него — че каза тукъ: „Таблицата по закона за адвокатитѣ по отношение размѣра на адвокатското възнаграждение се отнася за сѣда, той да опредѣли по нея въ какъвъ размѣръ трѣбва да се платятъ дѣловодни разноси при изгубване или спечелване на процеса. Това е правилото, това е принципътъ“. Да, но въ такъвъ случай алинея втора на чл. 25 не може да съществува. Тамъ ще бѣде въ сила договорътъ. Въ връзка съ това е измѣнението на чл. 34.

Г. г. народни представители! Тукъ между васъ има много адвокати, които знаятъ какъ се злоупотрѣбаваше съ това, какъ невинни хора не знаеха да си уредятъ, да си бранятъ интереситѣ: изложение се прави отъ адвоката и тѣ нѣматъ право да заведатъ обратенъ искъ срещу взети суми отъ адвоката. Ако има споръ между клиента и адвоката, нека той отиде да заведе иска си предъ сѣда на общо основание. Отде-накъде тая привилегия? Имайте предъ видъ, че адвокатътъ може по-лесно да защити своитѣ интереси: той е по-интелигентенъ и ще съумѣе да защити интереситѣ си, а единъ простъ човѣкъ не може. Говори се тукъ, че адвокатътъ не можелъ да си получава доброволно възнаграждението но това е най-фатално за него. Тежко му и горко, ако той прибѣгва къмъ екзекутиране на своитѣ клиенти. Тая реклама ще го събори много лесно.

П. Миновъ (з. в): Той ще загуби цѣлата си клиентела.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да. — Но азъ не знамъ случай да не си взема адвокатътъ предварително една частъ отъ възнаграждението. Изключение сѣ случаитѣ, когато адвокатитѣ принуждаватъ клиентитѣ чрезъ сѣдъ да имъ плащатъ. Напротивъ, клиентитѣ си плащатъ добросъвестно, доброволно. Дайте възможностъ на единъ адвокатъ въ известни случаи да получи и нѣщо повече, а при единъ голѣмъ процесъ да получи по-малко възна-

гражданин. Един процес за милиони може да бъде по-лек, отколкото друг процес за 10 хиляди или за 2 до 3 хиляди лева.

Встава се, г. г. народни представители, срещу едно правило, което по-рано го имаше в стария закон и срещу което никой не е въставал. То е на мястото си; може да се ограничи, обаче. Това правило е, че когато се загуби процесът, на адвоката се определя възнаграждение в размер на половината от следващото му се по закона. Възражава се: „Във такъв случай какъв ще знае адвокатът дали ще се загуби процесът или не?“ Има граждански процес, за който се знае, че ще бъде загубен, но като дойде клиентът при първия адвокат, той му казва, че ще загуби процеса, като отиде при втория адвокат, и той му казва, че ще го загуби, но понеже човекът има желание да го спечели, отива при трети адвокат и той му казва: „Ще платиш малко, дай да заведем процес.“ — „Добре, ще го заведа.“ — „Но ще трябва да представиш доказателства, за да го спечелиш.“ Защото азъ допускам и обратното, че много пъти клиентът заблуждава адвоката от желание да спечели процеса, не му излага истината. Тамъ можем да допуснем изключения, но при процес, който се загубва вследствие неправилно завеждане, трябва да бъде отговорен адвокатът. Какъ така адвокатът да не проумее юридическото основание на иска и да завежда такъв иск!

По същество, г. г. народни представители, азъ съм съгласен на корекция. Но дайте да накараме адвоката, когато получи правото да защитава известни интереси, той да вложи всички труд и амбиция да спечели процеса, а не, като си получи паритъ, да тръгне по кефа си и едва в деня преди разглеждането на дѣлото да го изуча. Ето къде е значението на този текст — адвокатът да е задължен да защитава интереситъ на клиента си с нужната инициатива, ревност и желание, за да може да спечели дѣлото.

Г. г. народни представители! Азъ бързо преминавамъ нататък, защото достатъчно се зачехнахъ тѣзи въпроси отъ господата, които говориха по тѣхъ. Азъ ще се спра сега още на нѣколко въпроси.

Тукъ става въпросъ за размѣра на адвокатското възнаграждение. Азъ съмъ се стремилъ да взема предъ видъ всички искания на търговскитѣ камари въ България, на търговци и индустриалци отъ много мѣста. Законопроектътъ е продуктъ на една належаща обществена и стопанска нужда. Той не се е явилъ току-така по кефъ или отъ желание да повдигнемъ престижа на адвоката; той се налага по силата на стопанското положение, по силата на това, че известни текстове отъ закона за адвокатитѣ направили този законъ неприложимъ. И затуй нѣма защо да се казва, че съмъ оскърбилъ съ мотивитѣ си къмъ законопроектъ г. Янулова, като съмъ казалъ, че, вследствие неморално прилагане на чл. 25, този членъ става немораленъ, и да се смѣта, че еднѣжъ създаденъ единъ законъ, той не може да се измѣни. Обществения условия често се измѣняватъ и известно законно постановление, мѣрдавно навремето си, стремѣло се да постигне известна целъ, като се видятъ отрицателнитѣ резултати отъ него, налага се то да се измѣни съобразно съ измѣнитѣ се обществени условия. И това законно постановление ще бъде измѣнено може би следъ една-две години, като се измѣнятъ материалнитѣ обществени условия. Защото законитѣ не се създаватъ по желание, а животътъ ги създава — животътъ поиска нормитѣ.

Ето защо смѣтамъ, че и тукъ тия господа не сѣ прави. Друго едно обвинение имаше, г-да, и то много страшно, формално: като-че-ли Кънчо Милановъ, който е дошълъ за пръвъ пътъ министъръ тукъ, не е седѣлъ 30 години на скамейката на тия господа, и голѣмо престѣпление направилъ, че като внесълъ измѣнения въ закона за адвокатитѣ, същевременно вмѣсилъ и материя отъ търговския законъ пакъ относително хонорара, възнаграждението на защитницитѣ и синдицитѣ.

Г. г. народни представители! Смѣтамъ, че въ парламентарно, въ конституционно отношение съ това не се върши никакво нарушение, нито практиката на Парламента се нарушава. Вмѣсто по една и съща материя, тѣй тѣсно преплетена, да ви занимавамъ два пѣти, както виждате въ настоящия случай азъ ви занимавамъ едновременно; и естествено, че измѣненията, които ще станатъ, ще станатъ по съответствующитѣ закони, както съмъ ги предвидилъ тукъ. Това се прави за експедитивностъ и за да не влѣземъ единъ денъ въ противоречие като регламентираме едната и другата материя отдѣлно. Сега ще ги съгласуваме и нѣма да дойдемъ до противоречие. Азъ смѣтамъ, че въ туй отношение не съмъ направилъ Господъ знай какво нарушение на традициитѣ на Парламента, за да ме обвиняватъ тия хора, които най-малко държатъ затѣхъ.

Г. Чернооковъ (д. сг): Съ бюджети отиѣняваме материални закони.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ще видите, че съ бюджетитѣ ние отиѣняваме маса постановления на специални закони. Това животътъ го налага. Въ миналото може би тая традиция да е била мѣрдавна, но сега се налагатъ по-други норми, продиктувани отъ по-други условия. Ето защо да се не вижда чудно, да се не смѣта, че кой знае какво голѣмо прегръщение е станало, та затуй да отхвърлите законопроектъ по принципъ. Г. г. народни представители! Ако го отхвърлите, вие ще направите една страшна, една неоправима грѣшка. Нуждата отъ този законопроектъ е крѣпщаща. Г. г. народни представители! Азъ съмъ ималъ случай да видя — да се намѣся сега въ областта на търговския законъ — както каза и г. Поповъ, несъстоятелностъ да продължава съ години, преди да е установенъ единъ левъ за кредиторитѣ, синдикатътъ да вземе цѣлитѣ активъ.

Д. Витановъ (д. сг): Г. министре! Седемъ години продължава несъстоятелността на Братя Мечорови отъ Кесарево. Отъ 1924 г. до днесъ още не е ликвидирана.

К. п. Цвѣтковъ (д): Книжарътъ Шоповъ казва, че тукашиятъ съдъ му ликвидира дѣлото и нѣма кой да го ликвидира.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: И нѣма защо да го ликвидира: синдикатътъ взема цѣлия активъ. И тукъ се въстава, че съмъ искалъ да отиѣня една незаконна, неправилна практика на съда! Г. Борисъ Павловъ казва: „Защо вие не искате да признаете правото на възнаграждение на адвоката при предварителното поканване на длѣжника да изплати доброволно длѣжимата сума?“ Защото Касационниятъ съдъ го усвои вече като практика; защото, като адвокатъ, нѣмашъ право на възнаграждение, безъ да работишъ като такъвъ и да вземешъ за написване на едно заявление 30—40.000 л.; защото канишъ човѣка доброволно да изплати дългъ си, преди да пристѣпишъ къмъ каквото и да е принудително действие; защото животътъ го е наложилъ и защото Касационниятъ съдъ се е произнесълъ и го е възприелъ. И тукъ какво става, г. г. народни представители? Още едва открита несъстоятелността, първитѣ плодове се обиратъ отъ — кои? — отъ синдика, въ съгласие съ длѣводителя, който възлага работата си на писаря, да я работи вмѣсто него. Ние имаме случаи още въ началото на несъстоятелността адвокатътъ да е вземалъ 200.000 л., когато още не се знае какъвъ е активътъ и какъвъ е пасивътъ; на другия клонъ назначилъ брата си, на третия — зетя си, съ по 8—9.000 л. месечно. Г-да! Може ли да се търпи подобно нѣщо? Може ли подобно нѣщо да бъде правдиво, морално, законно? Заради това, г. г. народни представители, азъ умножихъ сумата 1.500 л., която е най-малката въ търговския законъ, не на 27 пѣти, а на 21 пѣти, колкото е индексътъ на поскѣпване на живота. Сумата 40.000 л. е погрѣшно поставена въ законопроектъ; тя е 30.000 л.

Г. Петровъ (нац. л): Дайте нѣкои конкретни данни за тия суми, за които говорите.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ако бѣхте стояли тукъ да ме слушате, щѣхте да ги чуете и нѣмаше да става нужда да се връщамъ да отговарямъ на Васъ.

Г. Петровъ (нац. л): Приказватъ общи фрази.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Тукъ, г. г. народни представители, както казахъ, умножаваме не 27 пѣти, а 21 пѣти, споредъ поскѣпването на живота. Но азъ искамъ единъ контролъ. Съ това законоположение азъ не ограничавамъ съда да даде повече на единъ синдикатъ, който е положилъ голѣмъ трудъ при една голѣма несъстоятелностъ — водилъ е стотица дѣла може би човѣкътъ. Има и такива случаи, да се определя много малко на такива добросъвестни адвокати. Въ такъвъ случай съдътъ ще трябва да се мотивира защо дава на единъ адвокатъ повече отъ 30.000 л. — или стари 1.500 л. И понеже може да има близки отношения между адвокати и съдии, които бързо се сближаватъ — не искамъ да кажа, че се съюзяватъ въ материално отношение, но ей така, другари ставатъ и често пѣти субективното мнение може да бъде несъзнателенъ критерий — заради туй, казвамъ, когато окръжниятъ съдъ определя на синдика възнаграждение, вънъ отъ размѣра, който е предвиденъ въ закона, тогава той ще трябва да се мотивира и това негово опредѣление ще подлежи на изпълнение само когато апелативниятъ

сждъ види мотивитъ му и ги одобри, и то безъ да има нужда да се апелира, то се праща d'office въ апелативния сждъ, за да го утвърди и да види дали адвокатътъ, или синдикатътъ — билъ той търговецъ или адвокатъ — е положили такъвъ трудъ, за да заслужи едно по-големо възнаграждение, да вземе предъ видъ и интереситъ на кредиторитъ и съобразно съ това да прецени критерия, който сждътъ е приложилъ. Но, г-да, пазете се отъ това да оставите на сжда да определя възнаграждението произволно, безъ да знаете аршина, съ който ще мѣри. Това е опасно нѣщо: така ние ще дойдемъ до страшни послѣствия. Трѣбва да се провѣри дали този критерий не трѣбва да бѣде за едномо единъ метъръ, а за друго — 90 см., а за трети — 1.20 м.

К. п. Цвѣтковъ (д): Защо заинтересованата страна да не отива да обжалва опредѣлението въ по-горната инстанция?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Защото това е една мѣрка на сжда; защото несъстоятелността е едно публично действие — тя не е на странитъ, защото държавата вече се намѣсва да ликвидира и тя трѣбва да контролира, безъ да чака клиента кредиторъ да се мѣси.

К. п. Цвѣтковъ (д): Дѣловодителътъ е тамъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ говоря общо. Корекция може да се направи. Азъ защитавамъ общото становище.

К. п. Цвѣтковъ (д): Нѣма го никжде това — d'office да се изпраща опредѣлението на по-горната инстанция.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Това е контролъ чрезъ по-висша инстанция.

Второ. Г. г. народни представители! Предвижда се още едно условие, което поставя и едната и другата страна въ по-регламентирани отношения. Ами при мораторнитъ дѣла кредиторитъ сами даватъ довѣрието си за известенъ попечителъ. Защо тогава такива грамадни суми за възнаграждение да лѣгнатъ върху нещастния длъжникъ? Кредиторитъ ще избератъ това лице и тѣ ще го възнаградятъ.

Сега, свършвайки, спирамъ се на едно последно възражение, което се правѣше толкова много. Азъ, вече старъ адвокатъ, и утре пакъ ще трѣгна съ адвокатската чанта. Казахъ и по-напредъ, въ онова време, когато тия хора бѣха много далечъ отъ тѣзи обществени борби, азъ пожертвувахъ цѣлото си материално състояние, за да стоя тукъ да браня адвокатскитъ права и да отставамъ единъ общественъ моралъ; макаръ съ това да ми се отнемаха сръдствата за прехрана, азъ останахъ тукъ да се боря като народенъ представителъ; и утре пакъ ще отида на скамейката съ тая чанта. Азъ намирамъ, че за да издигнемъ адвокатското сѣсловие, ние не трѣбва да го поставимъ въ особено привилегировано положение спрямо другитъ граждани: това бѣде, това празни и предизвиква завистъ. А знаете ли какъ се злоупотребява съ нареждането на чл. 75 отъ закона за адвокатитъ, който дава особени привилегии на адвокатитъ — когато бѣдатъ оскърбени отъ служащъ въ нѣкое ведомство, да искатъ да се прави съвмѣстна анкета? И знаете ли какъ се е тълкувало това? И заради туй г. министърътъ на финанситъ издаде едно окръжно, зашто чл. 21, г. г. народни представители, дава право на адвоката да прави справки, безъ да показва пълномощното си. Адвокатътъ може да отиде да рови навсѣкжде

К. п. Цвѣтковъ (д): То е единъ общественъ контролъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Общественъ контролъ! Да дойдете вие да ровите въ моето лично дѣло, да дойдете да ровите въ документи, които не се отнасятъ до интереситъ на ваши клиенти — това общественъ контролъ ли е? Азъ нѣмамъ нищо противъ да оставите да съществува чл. 75, обаче съ една редакция, кждето да не изпъкватъ толкова ясно особени привилегии.

К. п. Цвѣтковъ (д): Тамъ нѣма особени привилегии.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Има ги, колега. — Азъ не съмъ да остане това положение, но дайте да направимъ една корекция въ свръзка съ чл. 21 и да внесемъ нѣщо съществено, правдиво. И тогава ние, адвокатитъ, действително ще се повдигнемъ въ очитъ на всички граждани, ще покажемъ, че не искаме съ своята специалностъ, съ своята професия да се издигаме като хора миропомазани, по-високостоящи отъ другитъ граждани на България. Не-

дейте отрича правото на тия хора, които сж останали само нѣколко единици, да се явяватъ въ една област — изпълнителното дѣло — дето не се явява адвокатътъ. Тия хора сж контролирани и стоятъ пакъ подъ контрола на правосъдието. Тѣ сж държали и екзамънъ. Ние сме ги тласнали, повтарямъ, да напуснатъ професията си, за да отидатъ да станатъ ходатаи. Не бива сега да ги подхвърляме на бѣло робство, да зависятъ отъ кефа на известни адвокати, тѣ да имъ опредѣлятъ възнаграждението за тѣхния трудъ. Това е, г. г. народни представители, крайно несправедливо. Несправедливо е да се повръщаме назадъ и да отнемеме спечелени права. За въ бждше законътъ не позволява вече да се създаватъ ходатаи. Следователно, тия, които сж налице, трѣбва да ги оставимъ да проживятъ съ своята професия.

Ето защо азъ моля, г. г. народни представители, да се съгласите да се приеме законопроектъ по принципъ. Азъ съмъ винаги готовъ да чуя възраженията и да намѣримъ въ комисията съвмѣстно всички подходящи норми. И азъ бихъ желалъ и бихъ молилъ особено тия отъ г. г. народнитъ представители, които живѣятъ съ суровия животъ и не сж адвокати, да присѣствуватъ въ комисията, за да създадемъ нѣщо живо, мѣрдавно, нѣщо дълготрайно, и, чакъ когато се промѣнятъ стопанскитъ условия и наложатъ по-други разбирания, тогава да прибѣгнемъ къмъ другъ законъ. Защото всѣки законъ ще бѣде стабиленъ и здравъ само тогава, когато съответствува на самата действителностъ и изхожда отъ нея. (Рж-копѣскания отъ сговориститъ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене разисквания законопроектъ за измѣнение на нѣкои членове отъ закона за адвокатитъ и отъ търговския законъ и да се препрати въ надлежната комисия, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. Пристапваме къмъ точка осма отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение на чл. 18 отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ С. Рясковъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 58)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Зографски. — Нѣма го. Има думата народниятъ представителъ г. Сотиръ Яневъ. — Нѣма го.

Има думата народниятъ представителъ г. Илия Януловъ.

И. Януловъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нашата група не може да се съгласи съ този законопроектъ, защото въ сжщностъ съ него се налага единъ новъ данъкъ. Този данъкъ ще засѣгне и най-доброкачественитъ тютюни, вследствие на което ще стане и влошаване на пазаритъ за тѣхъ. Въ законопроекта е казано, че се дава ново тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение на чл. 18 отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти, съ който законъ се налагаше единъ новъ, специаленъ данъкъ. Вие знаете, че тогава станаха много голѣми дебати по този данъкъ, но той се налагаше специално за тютюнитъ „басма“ и „башибали“. Сега съ този тълкувателенъ законопроектъ се казва, че стариятъ данъкъ отъ 20 стотинки, който го имаше, остава да тежи на всички други тютюни. А тогава се разбра и въ Парламента, а въ сжщото време и отъ изпълнителнитъ власти, че тия 20 стотинки за другитъ тютюни нѣма да се налагатъ и че остава въ сила само данъкътъ за тютюнитъ „басма“ и „башибали“. Сега съ тълкувателния законопроектъ се дава новъ смисълъ на стария законъ — че той не отмѣнява таксата 20 стотинки за килограмъ изнесенъ тютюнъ, установена съ чл. 18 буква в отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти, и че тая такса следва да се събира и следъ 8 януарий 1930 г.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че схващането на Парламента, когато се занимава съ налагането на данъкъ отъ 1 л. и 1.20 л. за тютюнитъ „басма“ и „башибали“ е било въ смисълъ — тогава нѣмаше противно мнение — че, вънъ отъ тия налози, старитъ налози нѣма да се събиратъ. И въ всичко това имаше резонъ. Съображенията бѣха две: събираната такса, употребявана за една специална целъ — върху която целъ тогава се явиха много спорове, които сега не влизатъ въ кръга на този законопроектъ, съ тѣхъ ние нѣма да се занимаваме — казвамъ, събираната такса е достатъчна за достигане целта и, следователно, става едно отмѣняване на чл. 18 отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти.

тути досежно тия 20 стотинки, които се събираха на килограм изнесен тютюн общо. Защо сега наново ще трябва пак да въвеждаме тази такса, когато освен това съображение, че сумата е достатъчна за постигане на целта, за която се създаде специалният закон, гласуван неотдавна, имаме и едно второ съображение, че положението на пазаритъ за другитъ тютюни е доста тежко и, следователно, макаръ и съ 20 стотинки, не бива да го влошаваме?

Безспорно е, че законопроектът е чисто фискален и не държи на стопанската страна на въпроса. И, като е така, азъ моля г. министра да го оттегли, или най-малко, ако не го оттегли, да не би да побърза да иска да се гласува и на второ четене.

Министър В. Молловъ: Да, да, ще побързамъ.

И. Януловъ (с. д): Нека да отиде, въ краенъ случай, въ комисията. Иначе отъ 14-тѣ души, които заседаваме тукъ, ако 9 души гласуватъ...

Министър В. Молловъ: Е, тогава Вие защо говорите на 9 души?

И. Януловъ (с. д): Азъ говоря, г. министре, понеже въ правилника е казано, че може да се говори винаги. Но когато ще се гласува, ако искаме, можемъ да ви оспоримъ правото, защото нѣма кворумъ.

Министър В. Молловъ: Оспорете го, и свършена работа! Пазарлъкъ нѣма да правимъ.

И. Януловъ (с. д): Понеже сте си направили труда да напустнете голѣмитъ разисквания по приготвяне на бюджета и да дойдете тукъ,...

Министър В. Молловъ: Азъ ще Ви дамъ обяснение, Вие не сте схванали целта на законопроекта.

И. Януловъ (с. д): ... азъ нѣмамъ дързостта да искамъ да стане едно прекъсване на работата на Парламента и въобщо не съмъ за тия прекъсвания. Азъ съмъ много често тукъ и не желая да се прекъсва работата. Заради туй бихъ Ви молилъ едно: вследствие на този фактъ, че има голѣмо недоразумение и че самиятъ законопроектъ е тълкувателенъ, което тълкуване преди нѣколко месеца не е било ясно на Парламента...

Министър В. Молловъ: Много ясно е било.

И. Януловъ (с. д): ... и на изпълнителната власт и затова сега се дава ново тълкуване за тѣзи 20 ст., желателно е да бждатъ чути онѣзи срѣди, които се интересуватъ и които да бждатъ поканени да присѣствуватъ въ комисията. И азъ свеждамъ моята молба, г. министре, не къмъ това, непременно да оттеглите законопроекта, следъ като казахте, че не сте съгласни...

Министър В. Молловъ: По никой начинъ.

И. Януловъ (с. д): ... а къмъ това, да се задоволите да дадете сега обяснения и да не настоявате да се гласува законопроектътъ по спешност на второ четене.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министър В. Молловъ: Г. г. народни представители! Има едно недоразумение у г. Януловъ. Когато се прокарваше законътъ за измѣнене чл. 18 отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти, азъ отсъствувахъ и не можахъ да поправа едно недоразумение, една редакционна грѣшка. Споредъ този законопроектъ на моя колега, бившиятъ министъръ на земледѣлието г. Димитъръ Христовъ, тютюнитъ, които се изнасятъ отъ България, трѣбваше да бждатъ обложени на килограмъ съ 50 ст. Но, както обикновено се случва въ Министерството на земледѣлието, апетитътъ дохожда тогава, когато човѣкъ започва да яде, и затова, следъ внасянето на законопроекта въ Народното събрание, апетитътъ се увеличи и започна увеличението на таксата върху изнесенъ килограмъ тютюнъ. Азъ се противопоставихъ на това увеличение.

Идеята за облагане на изнесенъ килограмъ тютюнъ бѣше идея на самитъ износвачи на тютюнъ, на голѣмитъ тютюневи фирми, съ цель по тоя начинъ, чрезъ едно умѣрено облагане на тютюнитъ, да се създаде единъ фондъ, отъ който да се поддържа единъ институтъ за тютюнева култура. Министерството на земледѣлието, поемайки тази приятна за него инициатива, се опита чрезъ закона, на който даваме сега тълкуване, да разшири този

фондъ, като увеличи облагането. Азъ се противопоставихъ на това увеличение, защото следвамъ една политика на облекчение износа и обикновено не се съгласявамъ да се увеличаватъ износнитъ мита или данѣци — както щете ги наречете — върху стокитъ, които изнася България. Обаче създаде се единъ законъ за земледѣлскитъ опитни и контролни институти, и, вмѣсто една контролна станция или по-добре, единъ опитенъ институтъ за тютюнева култура, който иска сравнително по-скромни срѣдства, поде се една инициатива да се покрие България съ опитни и контролни институти, каквито, впрочемъ, има и сега, и се увеличи облагането на изнесенъ килограмъ тютюнъ.

Когато законопроектътъ се разглежда въ комисията, дойде се до едно споразумение по настояването на самитъ заинтересовани предъ Министерството на земледѣлието. Каза се, че този законъ, който увеличаваше облога на килограмъ изнесенъ тютюнъ, не обгрѣща тютюнитъ отъ една определена реколта — ако се на лѣжа, тютюнитъ отъ 1929 г. — които не бѣха изнесени, но подлежаха на износъ. Изработи се единъ текстъ, въ който се казваше, че тази реколта тютюни се освобождава отъ облога, който се предвижда въ този законъ. Кой е този облогъ? Облогътъ, който се предвижда наново въ Министерството на земледѣлието.

Но Министерството на земледѣлието, което внесе закона противъ мнението на Финансовото министерство, и го прокара — следъ като имаше обещание, че нѣма да бжде прокаранъ — въ единъ моментъ, когато азъ отсъствувахъ отъ София, това Министерство за земледѣлието не знаеше, че върху всичкитъ тютюни има една друга такса отъ 20 ст. на килограмъ, която такса тежи и върху реколтата отъ 1929 г. Когато дойдохме да прилагаме този законъ на Министерството на земледѣлието, констатира се следното положение. Въ известни мѣста митницитъ изтъкуваха, че тия 20 ст. трѣбва да бждатъ платени; въ други мѣста по-учени хора научиха износителитъ на тютюнъ, тютюневитъ фирми да казватъ: „Защо ще плащаме за реколтата отъ 1929 г. по 20 ст. на килограмъ? Тая реколта е освободена отъ тоя износенъ данѣкъ“. Яви се едно редакционно недоразумение. Отъ една страна, прилагането на закона не е еднакво, а, отъ друга страна, ясно е, че когато е било приемано изключването на реколтата 1929 г. отъ облагане, то е било именно отъ увеличеното даждие, а не отъ онова — 20 ст. — което си съществуваше, когато още законътъ за това увеличение не бѣше внесенъ.

Следователно, необходимо е да имаме едно автентично тълкуване отъ Народното събрание, да се установи, че тая такса отъ 20 ст., когато е било прокарано това увеличение, е съществувала, и че действително, само вследствие на едно недоразумение, текстътъ е билъ измѣненъ така, че известни категории износители се опитаха при износа на тютюни да се освободятъ отъ тия 20 ст., което не е оправдано нито съ разума на закона, нито съ неговия духъ, нито съ целта, която е била преследвана по-рано съ облагането на тютюнитъ съ 20 ст.

Ето защо този законопроектъ по никой начинъ не подлежи на оттегляне. Той е най-разумното, най-добросъвестното, най-целесъобразното тълкуване, което може да бжде дадено въ случая на текста, който по-рано погрѣшка е билъ гласуванъ. Ако Народното събрание желае този въпросъ да бжде разискванъ въ финансовата комисия, която ще се събере на заседание въ вторникъ или срѣда, нѣмамъ нищо противъ. Обясненията, които давамъ сега тукъ, несъмнено ще ги дамъ и тамъ, обаче този законопроектъ нѣма да го оттегля. Разчитамъ, че и финансовата комисия ще го приеме. Нѣма какво повече да философствуваме върху него. Това е всичкото.

Х. Мариновъ (з. в): Експортъоритъ съ най-голѣма готовностъ ще платятъ 20 ст., само да могатъ да намѣрятъ пазари.

Министър В. Молловъ: Тютюнитъ сѣ изнесени, нѣкъде сѣ поставени въ депозитъ и сумитъ сѣ платени. Въпросътъ е дали да връщаме тѣзи суми или да не ги връщаме.

Х. Мариновъ (з. в): Има голѣми количества тютюни, които не сѣ изнесени.

Министър В. Молловъ: Думата е за реколтата 1929 г., която е изнесена.

Х. Мариновъ (з. в): 20 ст. не сѣ нищо.

Министър В. Молловъ: Това е то.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за тълкуване на членъ един-

ственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земледѣлскитѣ опитни и контролни институти и да се изпрати въ финансовата комисия, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило законодателно предложение за допълнение на чл. 171, точка трета, отъ закона за гражданското сѣдопроизводство и чл. 15, точка четвърта, отъ закона за привилегиитѣ и ипотекиитѣ. (Вж. прил. Т. I, № 71)

Вносител: Генчо Митовъ и Василъ Александровъ. Предложението е приподписано отъ нужното число народни представители. Ще се напечати, ще се раздаде на народнитѣ представители и ще се постави на дневенъ редъ за разглеждане.

Понеже по другитѣ точки на дневния редъ отсъствуватъ г. г. министритѣ, ще вдигнемъ заседанието.

За следующето заседание въ вторникъ предлагамъ следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроектитѣ:

1. За освобождаване отъ митни бѣрии плавателнитѣ сѣдове на акционерното д-во „Сасоновъ“ въ Браила и пр.;

2. За възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ;

3. Първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение чл. чл. 668, 669, 670 и 672 отъ закона за углавното сѣдопроизводство и чл. чл. 71 и 72 отъ закона за администрацията и полицията;

4. Докладъ на прошетарната комисия по списъци: III, V, VII, X, XII, XIII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XXI и XXII;

Второ четене законопроектитѣ:

5. За възнаграждаване съ народни пенсии бившитѣ учители: Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтеръ;

6. За тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 92, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза и

7. Първо четене законопроекта за амнистия. (Предложение на Ат. Малиновъ)

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 2 м.)

Подпредседателъ: В. ДИМЧЕВЪ

Секретари: { СТ. РЯСКОВЪ
Д. МАНГРОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народните представители: Димитър Каранешевъ, Константинъ Муравиевъ, Никола Стамболиевъ, Христо Баевъ, Александър Неновъ, Тодоръ Тонковъ и Гето Кръстевъ	857	за международно правосъдие и 2) протоколъ за присъединение на Американскитъ съеди- нени щати къмъ протокола отъ 16 декемврий 1920 г., учредяващъ Постоянния съдъ за ме- ждународно правосъдие. (Едно четене — приемане)	858
Височайше задомяване — подаръкъ. Съобщение, че бюрото на Събранието е поднесло на Тъхни Величества Царя и Царицата подаръка имъ отъ страна на народните представители	857	4. За приемане на държавна служба по вѣдом- ството на Министерството на народното просвѣ- щение чужди подданици. (Едно четене — приемане)	858
Питания:		Законопроекти:	
1. Отъ народния представител Георги Драгневъ къмъ министра на вътрешните работи и на- родното здраве — относно тероръ и побоища надъ сдружени земеделци отъ страна на по- лицията (Съобщение)	857	1. За попълване на чл. 52 отъ закона за данъка върху приходитъ (Предложение на народния представител И. Ганчевъ) (Съобщение)	857
2. Отъ народния представител Никола Петковъ къмъ министра на вътрешните работи и народ- ното здраве (устно) — относно упражняванъ те- роръ отъ страна на полицията въ Плъвненския окръгъ	857	2. За освобождаване отъ митни берии плавател- ните съдове на акционерното дружество „Са- соновъ“ въ Браила — Ромъния, които то ще внесе за образуване едно българско дружество за рѣчни и морски транспорти. (Първо и второ четене — приемане)	857, 858
Предложения:		3. За възнаграждение съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, живущъ въ гр. Стара-Загора. (Второ четене — приемане)	858
1. За одобрение докладитъ на парламентарната контролна комисия по отчетитъ за 1926 и 1927 г. на Дирекцията на държавните и на гарантира- ните отъ държавата дългове. (Едно четене — приемане)	858	4. За измѣнение нѣкои членове отъ закона за адво- катитъ и отъ търговския законъ. (Първо че- тене — продължение разискванията и приемане)	859
2. За одобрение XIX-то постановление на Мини- стерския съветъ, взето въ заседанието му на 27 X. 1930 г., протоколъ № 67 — за обявяване 31 октомврий 1931 г. за неприсъственъ день. (Едно четене — приемане)	858	5. За тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за опитните и контролни институти. (Първо четене — при- емане)	867
3. За одобрение на двата протокола, подписани въ Женева на 14 септемврий 1929 г.: 1) прото- колъ за измѣнение устава на Постоянния съдъ		6. За допълнение чл. 171 т. 3 отъ закона за гра- жданското сѣдопроизводство и чл. 15 т. 4 отъ закона за привилегиитъ и ипотекитъ. (Предло- жение на народните представители Г. Ми- товъ и В. Александровъ) (Съобщение)	869
		Дневенъ редъ за следващото заседание.	869